

GiO

gospodarstvo i održivost

broj 77-78

Gospodarenje građevnim otpadom – RECIKLATOR d.o.o.

Autorica: Marina Stenek, Odjel održivog poslovanja, Cemex Hrvatska d.d.

Jedan od pozitivnih primjera uspostavljanja sustava kružnog gospodarstva je nastao temeljem suradnje tvrtke Cemex Hrvatska d.d. i Grada Kaštela, koji su otvorili reciklažno dvorište za zbrinjavanje građevnog otpada, prvo takvo u Splitsko-dalmatinskoj županiji

Upravljanje građevnim otpadom je ključni aspekt održivog razvoja u građevinskom sektoru, a Republika Hrvatska u skladu s EU zakonodavstvom i strategijama usmjerava napore ka efikasnijem gospodarenju ovom vrstom otpada. Građevinski sektor proizvodi oko 36 % ukupnog otpada na EU razini, a njegova količina i dalje značajno raste zbog daljnje urbanizacije, obnove i infrastrukturnog razvoja.

U kontekstu zaštite okoliša sagledavanje problematike upravljanja građevnim otpadom ključno je za model kružnog gospodarstva. Umjesto tradicionalnog linearnog modela “proizvod-koristi-odbaci”, u kojem se resursi troše i proizvodi postaju otpad, u kružnom gospodarstvu naglasak je na stvaranju zatvorenog ciklusa u kojem se materijali recikliraju, ponovno koriste ili regeneriraju. U kružnom gospodarstvu, građevinski otpad se dakle ne smatra otpadom, već resursom koji se može iskoristiti. Materijali poput betona, cigle, drva, i metala mogu se reciklirati i koristiti za izgradnju novih objekata, umjesto da završe na odlagalištima. Osim što smanjuje količinu otpada, recikliranje građevnog materijala također smanjuje potrebu za eksploatacijom novih resursa, čime se čuva okoliš.

Zakon o gospodarenju otpadom (NN 84/21, 142/23) je građevni otpad klasificirao kao posebnu kategoriju otpada, te je odredio da se do 2030. godine najmanje 70 % mase neopasnog građevnog otpada mora

oporabiti recikliranjem, pripremom za ponovnu uporabu i drugim postupcima materijalne uporabe. Temeljni dokument koji postavlja smjernice i ciljeve za efikasno upravljanje građevnim otpadom u zemlji je Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2023. – 2028. godine. Kroz niz mjera i aktivnosti, plan ima za cilj smanjiti količinu neobrađenog građevnog otpada na odlagalištima te potaknuti recikliranje i ponovnu uporabu materijala. Implementacija plana uključuje uspostavu standarda kvalitete za reciklirane materijale, jačanje infrastrukture za prikupljanje i recikliranje građevnog otpada te poboljšanje svijesti javnosti o važnosti održivog gospodarenja otpadom. Kroz ove mjere, Hrvatska teži postizanju održivog razvoja u građevinskom sektoru i smanjenju negativnog utjecaja na okoliš.

Jedna od ključnih inicijativa u tom smjeru je izgradnja reciklažnih dvorišta za građevni otpad, kao dio obavezne infrastrukture u gradovima i općinama diljem Hrvatske. Ova reciklažna dvorišta omogućuju građanima i građevinskim tvrtkama da odlože različite vrste građevnog otpada, a potom se taj otpad obrađuje radi ponovne uporabe ili recikliranja.

Jasno je da za građevni otpad postoji zakonodavni okvir u Republici Hrvatskoj koji je usklađen s EU direktivama, te da su prepoznate sve prednosti hijerarhije u gospodarenju tim vrstama otpada, no, na žalost, provedba zacrtanih politika je nedovoljna, tako da danas u Republici Hrvatskoj postoji jako mali broj reciklažnih dvorišta za građevni otpad. Ipak, postoje pozitivni primjeri uspostavljanja sustava kružnog gospodarstva. Jedan od njih je nastao temeljem suradnje tvrtke Cemex Hrvatska d.d. (75% udjela) i Grada Kaštela (25%), koji su u rujnu 2021. godini otvorili reciklažno dvorište za zbrinjavanje građevnog otpada, prvo takvo u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Njime upravlja tvrtka koju su partneri zajednički osnovali pod imenom Reciklator d.o.o.

Ovo reciklažno dvorište, smješteno u zapadnom dijelu rudnika Sv. Juraj – Sv. Kajo, ima kapacitet od 100 tona građevnog otpada dnevno, što na godišnjoj razini iznosi 30.000 tona. Takvi kapaciteti omogućuju zadovoljavanje lokalnih potreba, prema zahtjevima kružnog gospodarstva i održivog razvoja.

U ovom modernom postrojenju, fokus je na obradi neopasnog otpada, koji se drobi na odgovarajuće frakcije i pretvara u sirovinu za sanaciju dijelova rudnika u kojima je završena eksploatacija mineralnih sirovina. Pored sanacije, obrađeni otpad može se koristiti kao materijal i u druge građevinske svrhe, ovisno o tržištu i kvaliteti materijala.

Posebna vrijednost za građane i građevinske tvrtke je da se u Reciklator mogu donijeti sve vrste neopasnog građevnog otpada – bez obzira je li otpad već razvrstan ili miješan – što znatno olakšava odgovorno gospodarenje otpadom. Nakon što se otpad doveze u reciklažno dvorište, provodi se detaljna obrada. Reciklabilni materijali poput stakla, plastike i papira odvajaju se i šalju u gradsko reciklažno dvorište, dok se otpadno željezo prodaje. Dobit ostvarena uporabom otpada usmjerava se u subvencioniranje rada reciklažnog dvorišta kako bi konačna cijena koju korisnici plaćaju za zbrinjavanje istog tog otpada bila što niža.

Otvaranjem ovog reciklažnog dvorišta stvoren je put ka rješenju bitnog problema lokalnih zajednica, a to je smanjenje broja ilegalnih i tzv. divljih odlagališta građevnog otpada, koja su nastala zbog nepostojanja alternative.

S obzirom da je izgradnjom Reciklatora potrebna infrastruktura za gospodarenje građevnim otpadom na području Splitsko-dalmatinske županije dostupna, odgovornost za pravilno upravljanje ovom vrstom otpada, je nadalje na svima nama, kako pojedincima, tako i tvrtkama i drugim organizacijama.

Generali osiguranje – prvi osiguravatelj koji je pristupio HR PSOR-u

Prilagodila: Katarina Plećaš, Izvor: Generali osiguranje d.d.

Upravno vijeće HR PSOR-a krajem prošle godine primilo je u članstvo Generali osiguranje, koje je time postao prvi osiguravatelj koji je pristupio Savjetu, u skladu sa svojom predanošću održivom poslovanju.

Održivost je začetnik Generalijevog strateškog plana „Lifetime Partner 24: Driving Growth“ i oblikuje način na koji se donose sve odluke. Usklađen s Europskim zelenim planom i inicijativom Next Generation EU, strateški plan Generalija usmjeren je na postizanje pozitivnog utjecaja na zajednice, okoliš i dionike pridonoseći oblikovanju sigurnije budućnosti za sve. Djelujući kao odgovoran investitor, osiguravatelj, poslodavac i korporativni građanin, Generali je predan održivosti koja je u srži njihovog poslovanja.

Odgovoran osiguravatelj i investitor

Generali je nadogradio svoju strategiju za zaštitu klime kroz vrlo konkretne korake. Od novih zelenih i održivih ulaganja, potom obustavljanja ulaganja i preuzimanja osiguravateljskih rizika u sektoru termalnog ugljena u zemljama OECD-a i ostatku svijeta, do postupne dekarbonizacije portfelja izravnih ulaganja.

Krajem godine MSCI, vodeće međunarodno društvo za ESG ocjene, potvrdilo je Generaliju „AAA“ rejting, što je najviša moguća ocjena. Procjena MSCI-ja naglašava Generalijevu integraciju naprednih praksi upravljanja klimatskim rizicima procjenom utjecaja različitih klimatskih scenarija na aktivnosti preuzimanja rizika i investicijski portfelj. Također, Generaliju je iznova potvrđen Dow Jones Sustainability World Index (DJSI) i Dow Jones Sustainability Europe Index (DJSI Europe). Ovo pozicioniranje svrstava Generali među vodeće svjetske tvrtke u smislu održivosti.

Generali je u Hrvatskoj 2023. godine osnovao Odbor za održivost s ciljem pomaganja i podrške Upravi Društva u provedbi ESG kriterija. Odbor je zadužen za prepoznavanje poslovnih prilika i rizika te određivanje ciljeva i pokazatelja učinkovitosti u vezi s ESG kriterijima. Između ostalih aktivnosti, redovito se prikupljaju podaci o emisijama CO2 službenog voznog parka s ciljem zamjene strukture vozila te postupan prelazak na hibridna i električna vozila.

Pokrenuta prije tri godine, SME EnterPRIZE strateška je inicijativa Generali Grupacije s ciljem promicanja kulture održivosti među europskim malim i srednjim poduzećima. Cilj inicijative je potaknuti poduzetnike da prepoznaju održivost kao ključni element rasta, razvoja i tržišne prednosti u sve složenijem gospodarskom i društvenom kontekstu. Generali od 2022. godine u Hrvatskoj provodi natječaj SME EnterPRIZE za održivost s fokusom na MSP-ove koji šire pozitivan utjecaj na okoliš i unutar zajednica u kojima djeluju. Prošlogodišnje izdanje natječaja podržali su i partneri inicijative Privredna banka Zagreb i Udruga Glas Poduzetnika. Pobjednik natječaja – Heroj održivosti – ima priliku predstaviti svoje održivo poslovanje na međunarodnoj razini u sklopu događaja Generali SME EnterPRIZE u Bruxellesu.

OTP banka drugačija banka za drugačiji svijet

Izvor: OTP banka

Nakon desetljeća izrazitog industrijskog, potom tehnološkog pa digitalnog razvoja nastupilo je vrijeme koje se sve češće zove „era održivosti“. Dok su naglasci ranije bili na stalni rast, konkurentnost i poboljšanje performansi, prodaju i širenja tržišta, sadržaj Pariškog sporazuma je prvo vlade, a zatim i poduzeća usmjerio u nove načine razmišljanja. Godine koje su uslijedile donijele su mnoge globalne izazove, sve izraženije posljedice klimatskih promjena, pandemiju, ratna zbivanja koja su izazvala globalne poremećaje u dobavnim lancima, cijenama energenata, a uz to i inflaciju. Poduzeća se susreću sa zahtjevima čiji će učinci donositi značajne promjene u poslovanju, strateškom razmišljanju za stolovima uprava i nastanak novih poslovnih paradigmi. Nova regulativa Europske unije, globalni trendovi i kretanja, razvoj raznih standarda održivosti, stavljanje u prvi plan međunarodnih konvencija, standarda i smjernica na nove načine oblikuju organizacije, njihovo poslovanje i ponašanje, odnose s dionicima i prioritete povezane s konceptima održivosti.

Ulogu svojevrsne poluge ili pokretača promjena EU je namijenila upravo financijskom sektoru od kojega se očekuje da brzim razvojem mehanizama održivog financiranja te proizvoda i usluga kojima se potiče održivo poslovanje poduzeća ubrza i potakne snažan zamah održivosti. Banke se proteklih godina suočavaju s vrlo složenim promjenama i trendovima kojima prilagođavaju svoje poslovanje, od novih modela financiranja, digitalizacije i fintecha kojim se digitaliziraju financijske usluge i proizvodi, do sve prisutnijih alternativnih sredstava plaćanja, pritiska složenih zahtjeva korisničkog iskustva pa do agilnih načina rada. A u svim tim trendovima koji su generički u središtu financijskog poslovanja nalazimo poveznice s održivim razvojem.

Kad bi nas netko pitao da povučemo crtu gdje održivost u banci počinje, a gdje završava, teško da bismo mogli odrediti te granice, jer je za njeno ostvarenje preduvjet da se ESG kriteriji ugrade u sve funkcije poslovanja.

Ali, tu ipak dolazimo na početak, to jest ostvarenje preduvjeta za izgradnju robusnog sustava koji može prihvatiti sve potrebne promjene, od ugradnje ESG kriterija u procjenu i upravljanje rizicima do razvoja održivih proizvoda i usluga do odgovornog upravljanja duž cijelog našeg lanca vrijednosti. U OTP banci smo već u ranim fazama izrade ESG strategije posložili snažnu arhitekturu koja započinje odgovornostima na razini Uprave i posebno osnovanog Odbora za održivi razvoj, a nastavlja se provedbom u Radnoj grupi za održivost te posebno dediceranim osobama unutar ključnih odjela. To obuhvaća i prilagodbu poslovnih pravila, procesa i opisa odgovornosti, ali i puno važnije: razvoj ESG KPI-jeva za članove Uprave i menadžere.

Održivost počiva na integraciji ESG kriterija u poslovanje što se u OTP banci očituje u izradi ESG strategije u kojoj smo prve naglaske stavili na osiguranju adekvatnog okvira za održivo financiranje. Financijski sektor se još uvijek suočava s problemom nedostatka adekvatnih informacija na tržištu, to jest pouzdanih pokazatelja poduzeća koja imaju potencijale za održivo financiranje. Zato smo posebne napore usredotočili u razradu Okvira za zelena ulaganja (Green Loan Framework) kao i sveobuhvatnu procjenu ESG rizika u našem poslovanju. Uz to, izradili smo sveobuhvatnu analizu financijske materijalnosti u kojoj su uvršteni parametri klimatskih i drugih rizika. Banka u ovoj fazi stavlja naglasak na nekoliko područja u kojima smo prepoznali potencijal razvoja održivog financiranja koje je moguće realizirati i u kraćim rokovima poput snažnijeg ulaganja u obnovljive izvore energije, projekte energetske učinkovitosti u građevini i zgradarstvu u korporativnom financiranju te pokretanje proizvoda Sunčanih kredita za građane kojima se financira kupnja i obnova usmjerena na povećanje energetske učinkovitosti, vlastitu proizvodnju električne energije i druge klimatske i okolišne aspekte.

Osim održivog financiranja, zaštiti klime i okoliša doprinosimo i našim programima inhouse ekologije. Kupujemo 100 % električne energije iz obnovljivih izvora te smo bili prva banka koja proizvodi vlastitu energiju solarnim panelima. Razvijamo energetske učinkovite rješenja za ugradnju ekološki prihvatljivih materijala u novouređene prostore, sustav internog gospodarenja otpadom, recikliranja te smanjenja plastike u poslovanju. Na sve ove rezultate i zajedničke napore smo jako ponosni, ali stalno tražimo nova rješenja.

Krajem prošle godine usvojili smo društveni dio ESG strategije koji je obuhvatio nekoliko ključnih segmenata našeg budućeg razvoja.

Sve naše aktivnosti na ovom području smo nazvali zajedničkim imenom drugačija banka=drugačiji svijet. S obzirom na sve naše aktivnosti smatramo da ostvarujemo pozitivni utjecaj u lokalnim zajednicama gdje poslujemo. Također, jedan segment tih aktivnosti se odnosi upravo na naše zaposlenike i povezan je s novom strategijom razvoja ljudskih potencijala u OTP banci. I tada s ponosom ističemo da smo drugačija banka s drugačijim timom.

Naša strategija obuhvaća teme ljudskih prava, raznolikosti, uključivosti i jednakih prilika za sve. Banka je kao potpisnica Povelje raznolikosti Hrvatska donijela i svoju Politiku raznolikosti, uključivosti i jednakih prilika te Izjavu o poštivanju ljudskih prava. U društvenoj strategiji obuhvaćena su razna područja razvoja radne okoline od zaštite zdravlja i sigurnosti, uvjeta za zaposlenike, edukacije, novih modela rada. OTP banka ima jedan od najnaprednijih Kolektivnih ugovora u Hrvatskoj, ali i cijeli niz programa i projekata kojima nastojimo biti odgovoran i poželjan poslodavac. Pokrenuli smo brojne aktivnosti kako bismo razvijali timski duh olakšali suradnju i potaknuli zajedništvo. Jedna od njih je Ideaportal – platforma za rješavanje poslovnih izazova razvojem ideja, napravljenu na načelima gejmifikacije. Osim uobičajenih bonusa i poticajnih nagrada za radni učinak, često dijelimo i druge zanimljive nagrade, od izbora najboljih zaposlenika u pojedinim segmentima, do nagrade za posebne projekte pa je tako u 2023. godini 16 zaposlenika zajedno sa svojim obiteljima boravilo tjedan dana u luksuznom hotelu u Austriji.

Jako nam je važna naša povezanost sa zajednicama u kojima poslujemo što provodimo našim programom volontiranja koji je u manje od dvije godine aktivirao više od 200 naših kolegica i kolega. Svi zaposlenici za volonterske aktivnosti mogu koristiti do dva slobodna dana u godini. Uz to, poznat je i naš program OTP Zaokruži kojim uključujemo naše klijente da korištenjem Mastercard kartica OTP banke odvajaju male iznose koji se pridružuju donaciji za dječje odjele diljem Hrvatske.

Često se zaboravlja da ESG strategija ima smisla samo ako duboko seže u samo poslovanje. Osim što svi naši sektori ugrađuju ESG kriterije, održivost se očituje i u promjeni razmišljanja te načina na koje organiziramo naše poslovanje. U OTP banci smo duboko zašli u uvođenje kompleksne agilne transformacije. Ona je utjecala na kreiranje potpuno novih načina rada i promjena u suradnji raznih dijelova organizacije. Razbili smo postojeće silose, a ljude se uvelo u specifičan način timskog rada u kojemu samo zajednički ostvarujemo kolektivnu vrijednost. Agilno poslovanje nam pomaže i u razvoju korisničkog iskustva te bližeg odnosa s našim klijentima, čime dublje ulazimo u područje realizacije održivosti u nizvodnom dijelu lanca vrijednosti.

Nas u OTP banci ohrabruje što znamo da na putu održivosti nismo sami jer naše izazove, iskustva, pitanja i ideje možemo dijeliti s dionicima u zajednici održivosti, poput aktivnosti Hrvatskog poslovnog savjeta za održivi razvoj čija smo članica. Sudjelovanjem u HRIO indeksu duže od 10 godina provjeravamo naše prakse održivosti i napredak. Raduje nas što su naši naponi vidljivi i na međunarodnoj razini, mnogobrojnim priznanjima i nagradama. Tako su OTP banku u protekloj godini The Banker i Global Finance proglasili bankom godine u Hrvatskoj, a posebno smo ponosni na priznanje Euromoney Awards for Excellence u ESG kategoriji. To nas ohrabruje da nastavimo ulagati u razvoj održivosti u svim segmentima našeg poslovanja. Pred nama je dugačak put, ali vjerujemo da predanost održivosti može donijeti dobrobit svim našim dionicima duž lanca vrijednosti.

Zelena transformacija Atlantic Grupe

Prioriteti i ciljevi korporativne održivosti integrirani su u sve poslovne strategije

Za Atlantic Grupu održivost je proces stvaranja novih razvojnih mogućnosti za poslovanje i bolju budućnost za nove generacije.

Svjedoci smo razvoja koncepta održivosti (ESG: Environmental, Social, and Governance) koji se smatra samo jednom nišom u poslovanju do strateškog poslovnog imperativa. Pored korporativne odgovornosti, rastući značaj ESG-a ogleda se u tome da predstavlja posvećenost kompanije održivom rastu, etičkim praksama i pozitivnom društvenom utjecaju i odražava evoluirajuće prioritete društva, biznisa i upravljanja.

Vlade i financijske institucije širom svijeta svjesni su važnosti poslovnog sektora u upravljanju održivošću, na različite načine regulativom i poticajnim mjerama, promiču jačanje odgovornosti gospodarstva za upravljanje svojim utjecajima na okoliš i društvo. Propisi poput europske Direktive o korporativnom izvještavanju o održivosti, propisuju poduzećima da objavljuju rezultate u području upravljanja utjecajima na ESG. U skladu s europskim propisima, Atlantic Grupa je ušla spremna u 2024. godinu i za izvještajnu godinu 2023. primijenila standarde ESRS (Europski standardi izvještavanja o održivosti) koji su usvojeni u drugoj polovici prošle godine.

Atlantic Grupa već ima desetogodišnje iskustvo u nefinancijskom izvještavanju, što im je izuzetno pomoglo da lakše usvoje nove zahtjeve ESRS -a i usklade se sa zadanim metrikama. Vodeći se svojom dobrom praksom, Atlantic Grupa je integrirala ESG čimbenike, koji obuhvaćaju ključne teme poput zaštite okoliša, društvenih pitanja i etičkog poslovanja, u svoje procese upravljanja.

Uspostavljene su jasne uloge i odgovornosti unutar organizacije, što značajno olakšava sam proces izvještavanja. Ovakav pristup prepoznaje međusobnu povezanost svih segmenata poslovanja kroz izgrađen sustav prikupljanja podataka, analize i verifikacije, kao i izvještavanje o ESG temama na način koji osigurava točnost i transparentnost. Istovremeno, omogućava kompaniji da u skladu sa svojim poslovanjem, iskoristi sve svoje potencijale, izbjegne potencijalne rizike i umanju negativne utjecaje svojih aktivnosti na okoliš i društvo.

Atlantic Grupa shvaća održivost kao proces stvaranja novih razvojnih mogućnosti za poslovanje, kao i za bolju budućnost za nove generacije. Djelujemo odgovorno prema sebi i svojim zaposlenicima te prema društvenoj zajednici, integrirajući ekonomske, društvene i okolišne dimenzije u svakodnevno poslovanje. To u konačnici doprinosi ekonomskom rastu i napretku društva u cjelini. Od 2013. godine kompanija je izvještavala korištenjem GRI metodologije (Global Reporting Initiative).

U okviru navedenih tema, povezujući globalno važna pitanja poput Europskog zelenog plana (EU Green Deal), potrebe njihovih dionika i njihove strateške prioritete, odabrali su osnovna područja djelovanja i definirali pet jasnih ciljeva održivog razvoja. Ti ciljevi su uključeni u sve strateške planove kompanije i obuhvaćaju smanjenje emisija stakleničkih plinova, odgovorno korištenje vode, mogućnost potpunog recikliranja ambalaže, angažirane i sposobne zaposlenike bez ozljeda te ravnopravnost spolova. Također, uključuje stalno poboljšanje receptura i nutritivnih vrijednosti proizvoda, čistu etiketu (clean labels) te smanjenje ambalažnog materijala. Kako bi transparentno pratili mjerenje napretka prema postavljenim ciljevima, definirali su i ključne indikatore učinka, koji su jasni, mjerljivi i vremenski ograničeni.

Prioriteti i ciljevi korporativne održivosti integrirani su u poslovne strategije. Stoga strateške poslovne i distributivne jedinice razvijaju vlastite strategije održivosti, prilagođene specifičnim zainteresiranim stranama i vrijednostima svakog od njih.

Obaveza kompanije da integrira ESG metriku u svoje godišnje i financijske izvještaje, kako bi prikazala holističku sliku svog učinka, s fokusom na dugoročno stvaranje vrijednosti za sve zainteresirane strane, a ne samo za dioničare, predstavlja prilično zahtjevnu, ali i veoma značajnu kariku u lancu održivog poslovanja. U Atlantic Grupi se, uz nadzor višeg rukovodstva i Koordinacijskog odbora za održivi razvoj, kontinuirano unapređuju svi procesi i provode inovacije kako bi se ostvarili definirani ciljevi o kojima se izvještava. Prepoznaju izazove, ali i prilike održivosti te djeluju u više smjerova: razvoju novih proizvoda, tehnološkim procesima, razvoju zaposlenika, komunikaciji s kupcima i potrošačima, odnosima s investitorima te upravljanju lancem nabave. I naravno, mjere se zadane performanse o kojima izvještavaju, što često zahtijeva dodatni angažman zaposlenih i primjenu naprednih tehnoloških rješenja za dodatna mjerenja. Održavanje redovne komunikacije sa svim dionicima, analiza povratnih informacija i korištenje posebnih IT platformi radi lakšeg i bržeg usklađivanja podataka također su važni aspekti, iako mogu predstavljati dodatni izazov za kompaniju.

Mišljenje svih njihovih dionika je izuzetno važno, jer predstavlja relevantne smjernice za postavljanje i reviziju strateških ciljeva poslovanja, koji se temelje i na Ciljevima održivog razvoja. Kako bi pratili trendove, ali i dugoročna očekivanja svih zainteresiranih strana (zaposlenika, kupaca i korisnika njihovih usluga, dobavljača, kreditora, lokalne zajednice i tijela javne vlasti), razvijaju partnerske odnose i međusobno povjerenje putem otvorenih kanala komunikacije, prilagođene svakom dioniku interno i eksterno. Pažljivo

razmatranje povratnih informacija sastavi je dio sustava upravljanja kvalitetom te odgovara Vodećim principima UN-a o poslovanju i ljudskim pravima, kao i OECD smjernicama za multinacionalna poduzeća. Stoga, suradnja s dionicima predstavlja poseban segment izvještavanja, u kojem će za ovu godinu biti uključeno i istraživanje provedeno krajem 2023., u kojem je prikupljeno nezavisno mišljenje primarnih dionika: članova odbora, zaposlenika, kupaca i dobavljača u odnosu na materijalne teme koje su definirali kao kompanija. Osim toga, razmatraju proširenje opsega materijalnih tema u budućnosti upravo na temelju tih povratnih informacija, jer je njihov doprinos ključan za identifikaciju prioriteta i postavljanje ciljeva.

Ovaj pristup prepoznaje međusobnu povezanost društva, okoliša i profita, naglašavajući važnost ESG-a kao smjernice za buduće poslovne strategije i stvaranje vrijednosti koje doprinose općem društvenom dobru.

ZELENA TRANSFORMACIJA ATLANTIC GRUPE

S ciljem aktivnog sudjelovanja u globalnoj transformaciji prema osiguranju obnovljivih izvora energije i smanjenju ovisnosti o vanjskim čimbenicima nesigurnosti, već 2022. godine započeli su investicijski projekt izgradnje vlastitih solarnih elektrana na krovovima svih proizvodnih zgrada i skladišta. Do kraja 2023. godine već su realizirali sljedeće tri investicije: u Hrvatskoj – Logistički centar Vukovina i proizvodni pogon Cedevita, a u Sloveniji na proizvodnoj lokaciji u Rogaškoj Slatini. Na kraju investicijskog ciklusa (koji je planiran za 2027. godinu) 18 % ukupne potrošnje električne energije AG će biti generirano vlastitim obnovljivim izvorima iz solarnih elektrana.

Samo izgradnjom sunčane fotonaponske elektrane na krovu distributivnog centra Vukovina smanjuju emisiju ugljičnog dioksida za 3.250 tona što je ekvivalentno sadnji 98 hektara drveća. Osim pozitivnih učinaka na okoliš, očekuju se i značajne uštede zbog smanjenja ovisnosti o promjenama cijena energije na tržištu tijekom očekivanog životnog vijeka solarnih panela, koji iznosi čak 25 godina.

Također, povodom 115 godina postojanja Donata, na krovu punionice u Rogaškoj Slatini izgrađena je druga, do sada najveća solarna elektrana Atlantic Grupe. Radi se o jednoj od najvećih privatnih investicija posljednjih godina u Republici Sloveniji, kojom Donat nadograđuje postojeće aktivnosti vezane uz osiguranje održivosti. Punionica u Rogaškoj Slatini i do sada je koristila zelenu energiju. Međutim, nova solarna elektrana nazivne instalirane snage 974 kWp proizvodit će 1,01 GWh godišnje, što je dovoljno za opskrbu oko 350 kućanstava ili jednog manjeg naselja. Ovom investicijom pokriti će se 31 % potreba lokacije u punom pogonu, čime će smanjiti ovisnost o vanjskim izvorima energije, optimizirati troškove i pridonijeti zaštiti okoliša.

Poziv koji ne propuštaš – Održivost kao sastavni dio poslovanja i razvojne strategije Hrvatskog Telekoma

**Imamo u prosjeku
2 mobitela koja
ne koristimo**

Izvor: Hrvatski Telekom

Održivost je sastavni dio poslovanja i razvojne strategije Hrvatskog Telekoma i kao društveno odgovorna kompanija sustavno provodimo sve tri dimenzije ESG-a u svom poslovanju i kod donošenja strateških odluka.

Pritom održivost ne doživljavamo kao samo poslovnu orijentaciju već obvezu svih nas, kako poslovnih subjekata jednako tako i pojedinaca, imajući u vidu dugoročnu dobrobit za društvo i buduće generacije, jer kada govorimo o 2030. godini, to nije futurizam, to je – sadašnjost. Danas moramo djelovati i postaviti temelje budućnosti u kojoj želimo živjeti. Svatko od nas, ima svoju ulogu, odgovornost i zadaću za odraditi. Ne možemo očekivati da netko drugi to napravi umjesto nas, to moramo biti mi, i time se moramo pozabaviti sada.

To je bila i motivacija kod pokretanja ‘Poziva koji ne propuštaš’ platforme Hrvatskog Telekoma usmjerene na zaštitu okoliša, učinkovitije korištenje prirodnih resursa, kružno gospodarstvo, savjesnije upravljanje elektroničkom opremom i otpadom te ostale teme održivosti. Namjera HT-a je kroz ‘Poziv koji ne propuštaš’ dati još veći doprinos te ukazati ne samo na važnost, već i nužnost odgovornog djelovanja s ciljem zaštite okoliša. Riječ je o „pozivu“ koji ne smijemo propustiti ako i u budućnosti želimo uživati u prirodi kakvu danas uzimamo zdravo za gotovo.

Uzimajući u obzir kako je u Hrvatskoj 2022. godine bilo 4,5 milijuna aktivnih mobitela, kako bi ušli u suštinu problematike i shvatili zašto je ta kategorija otpada toliko „otporna“ na zbrinjavanje Hrvatski Telekom je proveo nacionalno istraživanje koje je pokazalo zabrinjavajuće podatke o rastu količine elektroničkog otpada, s naglaskom na mobitele i druge male elektroničke uređaje, koje često zadržavamo u ladicama i koji na taj način nepotrebno postaju opterećenje za okoliš.

Istraživanje je pokazalo kako građani Hrvatske u ladicama drže čak pet milijuna mobitela koje ne koriste. S obzirom da 40 posto ispitanika promijeni mobitel unutar dvije godine, odnosno 68 posto unutar tri godine, izvjesno je da će brojke nekorištenih i nepotrebno neiskorištenih mobilnih uređaja, ali i ostale male i IT opreme u našim kućanstvima rasti i predstavljati još veći ekološki i zdravstveni problem. Pogotovo znajući za jedan nimalo „*fun fact*“ da je za proizvodnju jednog pametnog telefona potrebno i do 12.760 litara vod. Tu je računica jednostavna – kad za dvije godine Hrvati zamijene 40 posto od 4,5 milijuna mobitela novima za to ćemo „potrošiti“ 23 milijarde litara vode.

Daljnja HT-ova analiza otkrila je nedostatak svijesti o mogućnostima recikliranja različitih vrsta elektroničke opreme. Primjerice, 54 posto ispitanika izražava želju za zbrinjavanjem starih mobitela, ali čak 51 posto njih ne zna da se tableti mogu reciklirati, 56 posto ne zna to za rutere, 49 posto ne zna za printere/pisače, 47 posto ne zna za kablove i punjače, dok 42 posto ne zna za laptove. Ono što dodatno zabrinjava jest da gotovo svaki deseti građanin mobitele koje ne koristi baca u obično smeće. Sve su to alarmantni podaci zbog kojih je Hrvatski Telekom kreirao ‘Poziv koji ne propuštaš’. Rezultati su zasad obećavajući jer je HT tijekom 2023. godine prikupio dvostruko više mobitela nego godinu ranije.

Kao pojedinci ili kompanije svojim angažmanom možemo dati opipljiv doprinos, jer ovo je „poziv“ za sve nas i ne želimo i ne smijemo ga propustiti. Svatko se može odazvati ‘Pozivu koji ne propuštaš’ te u svim T-Centrima diljem Hrvatske, u bilo kojem trenutku donijeti mobitele i ostalu ICT opremu, a Hrvatski Telekom osigurava da će sva prikupljena oprema biti propisno zbrinuta u skladu s ekološkim standardima.

Samo zajedničkim naporima možemo osigurati održivu budućnost.

NEXE Grupa predstavila je svoje prvo Izvješće o održivosti

Izvor: NEXE Grupa

NEXE Grupa 24. siječnja 2024. godine virtualnim putem predstavila je svoje prvo Izvješće o održivosti. Cjelokupno Izvješće dostupno je na www.nexe.hr. Na predstavljanju Izvješća sudjelovali su predsjednik Uprave NEXE d.d. Ivan Ergović, član Uprave NEXE d.d. Velimir Vilović i savjetnica u pripremi Izvješća dr. sc. Nikolina Markota Vukić.

Iako još nije obveznik izvještavanja o održivosti, ovo opsežno Izvješće kojim se izvještava o materijalnim, okolišnim, društvenim i upravljačkim temama održivog poslovanja, pripremljeno je već za 2022. godinu u želji da se transparentno prikaže opredijeljenost NEXE Grupe prema odgovornom poslovanju i održivoj budućnosti.

Član Uprave Velimir Vilović tom je prigodom poručio kako je Izvješće o održivosti prirodan put NEXE Grupe, pokazuje njenu transparentnost i spremnost za pripremu ovog izvještaja i prije zakonske obveze njegove izrade. Godina o kojoj se izvještava, bila je posebno izazovna, istaknuo je, te dodao kako je NEXE Grupa u takvim okolnostima još više prepoznala važnost održivosti kao bitnog elementa u svim područjima našeg djelovanja i u svim tvornicama NEXE Grupe.

Globalna promjena klime danas je jedan od najvećih izazova čovječanstva. Klimatske promjene već utječu na poslovanje, zbog čega je NEXE Grupa provela analizu klimatskih rizika s ciljem pravovremene prilagodbe. Kao vodeći uzrok promjene klime prepoznata je povećana koncentracija stakleničkih plinova u atmosferi, a energetska intenzivna cementna industrija jedna je od najznačajnijih emitera CO₂. NEXE Grupa, kao lider u industriji građevinskih materijala u regiji, klimatsku neutralnost želi postići već 2030. godine i tako dati svoj doprinos u borbi protiv klimatskih promjena.

Do 2030. cilj je smanjiti specifične emisije CO₂ po toni cementa na 0 kg/t. Kako bi se to ostvarilo, klimatski tranzicijski plan za postizanje neutralnosti uključuje: povećanje energetske efikasnosti proizvodnih procesa i imovine, povećanje udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnom energetsom miks, supstituciju fosilnih goriva korištenjem zamjenskih goriva, korištenje zamjenskih sirovina, razvoj novih generacija postojećih proizvoda sa smanjenom CO₂ emisijom, te uvođenje tehnologije za hvatanje i skladištenje CO₂.

NEXE d.d. dosad je razvio niz novih generacija „zelenih” proizvoda koji omogućuju smanjenje CO₂ emisija za više od 10% u odnosu na industrijski standard za proizvodnju cementa. Planira se daljnji razvoj niskougličnih tipova cementa do 2025. godine sa smanjenjem prosječnog klinker faktora ispod 70% i daljnje smanjenje klinker faktora nakon 2025. godine.

Kao rezultat prelaska na potrošnju električne energije iz obnovljivih izvora certificirane HEP ZelEn certifikatom te realizacijom ulaganja u vlastite fotonaponske elektrane, u 2022. godini ostvaren je značajan rast udjela energije dobivene iz obnovljivih izvora energije (OIE) u ukupnoj potrošnji.

Istovremeno, nastavljen je niz projekata s ciljem povećanja energetske učinkovitosti pri čemu se ističe implementacija opreme najnovije generacije i projekt digitalizacije proizvodnje u tvornici cementa NEXE d.d.

U korištenju zamjenskih goriva ističe se NEXE d.d. u kojem je udio supstitucije fosilnih goriva zamjenskim u 2022. godini iznosio više od 40 %, a cilj je kroz dodatna ulaganja povećati taj udio do 90 %, odnosno maksimalno eliminirati korištenje fosilnih goriva u procesu proizvodnje cementa do 2030. godine. Dodatno smanjenje emisija CO₂ postići će se korištenjem odgovarajućeg građevinskog otpada kao zamjenske sirovine budući da isti proizvodi značajno niže emisije CO₂ u proizvodnji cementa jer je taj proces već prošao prilikom vlastite proizvodnje.

Član Uprave Velimir Vilović po pitanju društvenih i upravljačkih tema istaknuo je odgovornost NEXE Grupe u stvaranju sigurnih i dostojanstvenih radnih mjesta, s adekvatnim primanjima i jednakim prilikama za profesionalni razvoj. Istaknuo je cilj od 0 ozljeda na radu što će se postići ulaganjem u zaštitnu opremu i nove tehnologije koje smanjuju broj nezgoda te kontinuiranom edukacijom zaposlenika o sigurnim načinima rada.

Kao jedna od vodećih kompanija u industriji građevinskih materijala, NEXE Grupa prihvaća svoju odgovornost u razvoju održivih gradova i zajednica. NEXE Grupa već dugi niz godina ima važnu ulogu u lokalnoj zajednici kroz podršku sportskim klubovima, humanitarnim projektima i mladima. NEXE proizvodi čine srž gradske infrastrukture zbog čega imaju važnu ulogu u urbanom razvoju. Upravo zbog toga NEXE Grupa kontinuirano razvija rješenja koja će smanjiti učinak na klimatske promjene i povećati otpornost na ekstremne vremenske uvjete.

Potvrđuje to i projekt CO₂NTESSA, jedna od najvećih planiranih investicija u industriju u Republici Hrvatskoj, koji podrazumijeva uvođenje nove tehnologije u cilju održive i troškovno učinkovite proizvodnje cementa bez CO₂ emisija od 2029. godine. Projektom CO₂NTESSA omogućit će se sinergija s projektom GT CCS Croatia kojim koordinira Agencija za ugljikovodike, a koji uključuje obnovu postojećeg cjevovoda, koji je izvan funkcije, za transport uhvaćenog CO₂ iz tvornice cementa NEXE i izgradnju infrastrukture za skladištenje CO₂, s potencijalom da postane regionalno čvorište za upravljanje CO₂ i važna prekretnica u razvoju hvatanja i skladištenja ugljika u Hrvatskoj i šire.

Hrvatska poštanska banka: ponosni dobitnik nagrade HRIO

Hrvatska poštanska banka (HPB) s ponosom ističe kako je dobitnica prestižne nagrade Hrvatskog indeksa održivosti (HRIO) za 2023. godinu u kategoriji Upravljanja okolišem za uslužno poduzeće. Ovo priznanje predstavlja potvrdu posvećenosti HPB-a u primjeni održivih poslovnih praksi, unapređenju procesa i posvećenosti društvu u cjelini.

Nagrada HRIO je i potvrda vizije održivosti HPB-a koja je realizirana u suradnji s klijentima, partnerima i zaposlenicima te odražava posvećenost koju HPB pridaje pozitivnom utjecaju na okoliš i ekološkoj osviještenosti. Osvajanje nagrade HRIO dodatno motivira na kontinuirano promicanje održivih vrijednosti u svim aspektima poslovanja HPB-a. Provedbom interne politike upravljanja okolišnim, društvenim i upravljačkim čimbenicima, banka kontinuirano provodi programe edukacije i podizanja svijesti o okolišnim i klimatskim pitanjima, usmjerena je na smanjenju ekološkog otiska i promicanju održivih praksi u vlastitom poslovanju te poslovanju partnera i suradničkih organizacija.

Nagrada HRIO predstavlja opredijeljenost HPB-a na održivost i njezinog pozitivnog utjecaja na društvo i okoliš u cjelini. Čestitamo!

Europska komisija postavila je okvir za utvrđivanje kako održivo uhvatiti, pohraniti i koristiti ugljik s ciljem postizanja klimatske neutralnosti do 2050.

Izvor: Europska komisija

U cilju postizanja klimatske neutralnosti Europske unije (EU) do 2050. godine, kao i osiguranja nužnih sredstva za postizanje klimatskih ambicija europskog gospodarstva do 2040. godine, 6. veljače 2024. objavljena je komunikacija [„Prema ambicioznom upravljanju industrijskim ugljikom za EU“](#). Ovom komunikacijom Europska unija postavlja okvir za razvoj zajedničke sveobuhvatne politike i investicijskog okvira kojim će se omogućiti upravljanje ključnim elementima industrijskog ugljika. Upravljanje industrijskim ugljikom nužno je kao nadogradnja naporima za ublažavanje emisija koje je teško smanjiti i za postizanje klimatske neutralnosti.

Inicijativa EU-a podrazumijeva ne samo ulaganja, već i jačanje potpore široke javnosti skladištenju CO₂ pod zemljom (Capturing CO₂ for storage – CCS) kao pouzdanom klimatskom rješenju koje može predstavljati i profitabilan posao. Uz navedeno, potrebno je osigurati uspostavu infrastrukture koju ovakvo tehnološko rješenje zahtjeva.

U cilju uspostave ambicioznog upravljanja industrijskim ugljikom u EU, nužno je uspostavljanje podrške projektima koji navedenu tehnologiju koriste i koji šire znanje o ovoj tehnologiji. Ovom komunikacijom

stavljen je naglasak na potrebu za suradničkim djelovanjem svih država članica i Europska komisija – EK kako bi se razvio i uspostavio zakonodavni okvir koji bi osiguravao veću sigurnost ulagačima te uključio lokalnu zajednicu u regijama u kojima se tehnologije CCS i Capturing CO2 for utilisation – CCU mogu koristiti kao potencijalno rješenje gospodarstvu u postizanju dekarbonizacije trenutnih tehnoloških procesa.

Svjedoci smo kako proizvodne kompanije diljem EU-a preispituju strateška rješenja i opcije za transformaciju vlastitih proizvodnih procesa u one s nultom neto emisijom CO2. Navedenim procesom žele smanjiti troškove proizvodnje, ali i ponuditi tržištu proizvode s niskom ili nultom emisijom ugljika. Industrijski sektori čije emisije iz proizvodnih procesa je teško smanjiti (npr. cement), sve više pažnje posvećuju razvijanju investicijskih projekata za hvatanje CO2 bilo za ponovnu upotrebu za proizvodnju goriva/kemikalija (CCU) ili za trajno skladištenje (CCS). Danas je za razvoj ovakvih projekata kompanijama na raspolaganju Inovacijski fond EU-a, a projektima razvoja ove tehnologije koji se iz njega trenutno financiraju planira se ukupno uhvatiti više od 20 milijuna tona CO2 do 2030. godine.

Međutim, na temelju rezultata modeliranja i procjene mogućnosti dostizanja postavljenog klimatskog cilja do 2040., objavljenih u Izvještaju o procjeni učinka na koju se poziva [Komunikacija Europske komisije: Osigurajmo našu budućnost, Europski klimatski cilj do 2040. i puta do klimatske neutralnosti do 2050. izgradnjom održivog, pravednog i prosperitetnog društva](#), ocijenjeno je kako će biti potrebno povećanje godišnjeg kapaciteta utiskivanja CO2 u geološke tvorevine na najmanje 250 milijuna tona CO2 godišnje do 2040., odnosno od najmanje 450 milijuna tona CO2 godišnje do 2050. u Europskom gospodarskom prostoru (European Economic Area – EEA).

Stoga je postavljen ovaj okvir kojim će Europska komisija, između ostalog:

- raditi na pokretanju aktivnosti za izradu prijedloga budućeg zakonodavnog paketa za transportnu infrastrukturu CO2 od 2024. U sklopu navedenog razmatrat će pitanja tržišne i troškovne strukture, prekogranične integracije i planiranja, tehničkog usklađivanja i razvoj poticaja za ulaganja u novu infrastrukturu, pristup trećih strana, nadležnih regulatornih tijela, reguliranje tarifa i modela vlasništva
- raditi na predlaganju mehanizam za planiranje transportne infrastrukture za CO2 u EU
- raditi na razvoju platforme za hvatanje ugljika do 2026. godine – koja će služiti za povezivanje kompanija koje upravljaju prostorom za pohranu i onih kompanija koje navedene kapacitete trebaju
- U suradnji s EU tijelima za standardizaciju, raditi na uspostavljanju minimalnih standarda za tokove CO2
- U suradnji s [Geološkom službom EU i EEA](#)), raditi na izradi i stavljanju na raspolaganje investicijskog atlasa potencijalnih mjesta za skladištenje CO2 na temelju zajedničkog formata razine spremnosti za skladištenje do početka 2026. godine

- do 2025. godine raditi na razvoju smjernica za postupke izdavanja dozvola strateškim projektima s nultom neto stopom emisija za skladištenje CO₂, posebno u pogledu: prijenosa odgovornosti s operatora natrag na nadležna tijela i odgovarajuće zahtjeve financijske sigurnosti i financijskog mehanizma; transparentnosti zahtjeva za izdavanjem dozvola i pristupa temeljenih na riziku kako bi se operaterima skladišta olakšalo donošenje konačnih odluka o ulaganju
- raditi na poticanju istraživanja EU-a, inovacija i ranih demonstracija za nove industrijske tehnologije za uklanjanje CO₂ u okviru programa Obzor Europe i Inovacijskog fonda
- do 2025. godine raditi na procjeni jesu li određene instalacije za hvatanje CO₂, kao npr. postrojenja za proizvodnju cementa ili vapna, dovoljno zrele te može li se očekivati dovoljna razina konkurentnosti kako bi se prešlo s bespovratnih potpora temeljenih na projektima, na tržišne mehanizme financiranja, kao što su aukcije konkurentnih ponuda, kao usluge u okviru Inovacijskog fonda
- od 2024. godine raditi na dodatnom angažiranju [Europske investicijske banke](#) u financiranju ovih projekata
- raditi s državama članicama na definiranju temeljnih kriterija za rad za projekte transporta i skladištenja CO₂ te poticajnih mjera za lokalne zajednice na lokacijama ovakvih geoloških građevina
- raditi s državama članicama i industrijom na povećanju znanja, svijesti i organizaciji javne rasprave o upravljanju industrijskim ugljikom

Uz navedeno, ovom komunikacijom očekuje se da države članice:

- uključe u vlastite Nacionalne energetske i klimatske planove, tijekom njihove revizije, svoju procjenu potreba za hvatanjem i kapacitetom/opcijama skladištenja CO₂ te identificiraju aktivnosti za podršku uvođenju CCS lanca vrijednosti
- do 2025. godine osiguraju s nadležnim tijelima transparentne procese za podnositelje zahtjeva za dozvolu za skladištenje CO₂ tijekom pripreme faze projekta
- od 2024. godine, podrže razvoj i pokrenu kooperativne strateške projekte s nultom neto stopom emisija u okviru [Akta o industriji s nultom neto stopom emisija](#) (Net Zero Industry Act – NZIA, prijedlog, COM(2023) 161) za stvaranje potpunog lanca vrijednosti za hvatanje, transport i skladištenje ugljika, uključujući prekogranične aktivnosti
- do 2025. godine omogućiti svojim geološkim službama da doprinesu postojećim podacima te da generiraju nove podatke, kako bi pridonijeli investicijskom atlasu potencijalnih skladišta CO₂ za cijeli EEA.

Više o komunikaciji i planovima EU, možete pročitati [ovdje](#).

Liderice uključivosti na radnome mjestu iz Spana

Kolegice iz Spana sudjelovale su u projektu Lideri uključivosti na radnome mjestu (Workplace Inclusion Champion – WIC) pod vodstvom HR PSOR-a.

Evo što su *Spanovke* rekle o edukaciji:

„Kako bismo bolje razumjeli koncepte raznolikosti, uključivosti i pripadanja, prošle godine uključile smo se u polugodišnji program treninga Workplace Inclusion Champion (Lideri uključivosti na radnome mjestu) u organizaciji Hrvatskog poslovnog savjeta za održivi razvoj. Span je član Hrvatskog poslovnog savjeta za održivi razvoj od 2023. godine.

Navedena edukacija pomogla nam je da ovladamo znanjima i alatima iz brojnih područja koja su ključna za implementiranje, promicanje i podržavanje osnovnih načela uključivosti, jednakosti i raznolikosti u vlastitoj kompaniji. Uključivanje odjela Ljudskih resursa i ESG odjela bilo je od velike važnosti radi bolje sinergije u budućem radu u kojem se navedena područja uvelike isprepliću.

Plan nam je usvojena znanja koristiti za širenje svijesti među *Spanovcima* o svim bitnim temama unutar ESG.“

Intervju s Doroteom Pernjak Banić, članicom Upravnog odbora JGL-a i predsjednicom Upravnog vijeća HR PSOR-a

Razgovarala Katarina Plećaš

Dorotea Pernjak Banić rođena je u Rijeci 1968. godine. Farmaceut te specijalist farmaceutske tehnologije s 30-godišnjim iskustvom rada u Istraživanju i razvoju, te Globalnom upravljanju proizvodima, a posljednjih nekoliko godina na radnom mjestu direktorice Razvoja procesa u JGL-u. Izborom zaposlenika, članica je Upravnog odbora ove internacionalne farmaceutske kompanije sa sjedištem u Rijeci, kao predstavnica zaposlenika od 2016. godine. Kao predstavnik JGL-a d.d. u HR PSOR-u sudjeluje od samih početaka.

JGL je član HR PSOR-a od 2000. godine te ste jedan od najaktivnijih članova što potvrđuje i vaše imenovanje, prvo za dopredsjednicu zatim za predsjednicu Upravnog vijeća. Što vas potiče na kontinuirano zalaganje za primjenu održivog poslovanja?

JGL u temeljima poslovanja od najranijih dana, kada je tvrtka bila puno manja no danas, ima **ODRŽIVOST** kao jednu od svojih temeljnih vrijednosti.

Zahvaljujući tome, kroz proteklih 30-tak godina, u JGL-u uspješno balansiramo inovativnost s poslovnom utemeljenošću ideja te fokusom na potrebe pacijenata i potrošača naših proizvoda, pokrećemo brojne projekte kojima širimo mrežu suradnje s našim dionicima: sveučilišnom zajednicom, poslovnim partnerima, udrugama i mnogim drugima.

Vodeći se idejom održivog poslovanja želimo i dalje poslovati u skladu s ciljevima održivog razvoja te na taj način dati svoj doprinos svladavanju klimatskih i društvenih izazova današnjice te osigurati bolju budućnost za generacije koje dolaze.

U koja područja održivosti najviše ulažete?

U ukupnom procesu poslovanja i djelovanja, nastojimo izbalansirano obuhvatiti ekonomske, društvene i okolišne aspekte. No, osobitu pozornost posvećujemo, između ostalog, radnoj okolini, uključenosti zaposlenika u zajednicu, kontinuiranoj edukaciji i dijeljenju znanja, integraciji tehnoloških i drugih poslovnih procesa s naglaskom na uštedu energije i zaštitu okoliša.

Od samoga početka sudjelujete u natječaju HRIO te ste dobitnici više nagrada; Što smatrate ključnim za dobivanje nagrade i gdje smatrate da imate najviše prostora za poboljšanje?

HRIO (Hrvatski indeks održivosti) je metoda procjene društvene odgovornosti kompanija u Hrvatskoj. Omogućuje objektivnu procjenu društveno odgovornih praksi poduzeća i usporedbu s praksama drugih. Nas, u JGL-u, sudjelovanje u natječaju HRIO potiče da se kontinuirano preispitujemo, da procjenjujemo vlastite odgovorne prakse kako bi im dali na vidljivosti te bili proaktivni u svakom sljedećem akcijskom planu. Također, to je izvanredna prilika da učimo od ostalih uključenih, informiramo se o primjerima dobrih praksi drugih društveno odgovornih poduzeća.

Ključni za dobivanje nagrade uvijek su konkretni podaci stanja i pokazatelji poboljšanja, a vjerujemo da tome doprinose i naša stalna nastojanja da budemo još bolji. U svakom slučaju, priznanja gode, ali i obvezuju. Prostor za poboljšanje prepoznajemo u više područja pa smo, primjerice, tijekom 2023. godine pokrenuli korporativni projekt vezan uz specifične ESG ciljeve te sustav praćenja njihove implementacije kako bismo obuhvatili prioritetna područja određena i kroz okolišne, i ekonomske, i društvene aspekte.

Puno ulažete u lokalnu zajednicu i okoliš, koje biste najvažnije projekte izdvojili?

Projekata i inicijativa je zaista mnogo, neke suradnje kontinuirano razvijamo već dugi niz godina i teško je izdvojiti samo neke. Ipak, osvrnula bih se na one „friške“, koji su u proteklom razdoblju angažirali najviše naših resursa i prate našu vršnu strategiju ulaganja u znanja, edukaciju i razvijanja proizvoda s dodanom vrijednošću.

JGL zajedno s riječkim Sveučilištem i njegovim sastavnicama, Medicinskim fakultetom, Studijem farmacije i Odjelom za biotehnologiju, gradi znanstveno-inovacijski ekosustav i platformu za daljnji razvoj grada Rijeke kao centra farmaceutske-biotehnološke izvrsnosti. Osnivanje Odjela za Biotehnologiju i istraživanje lijekova Sveučilišta u Rijeci 2009. godine, prvi je rezultat takvog umrežavanja i sinergijskog učinka. U studijskom programu Odjela, JGL-ovi stručnjaci uključeni su od samih početaka kroz nastavu. Partnerstvo Odjela za Biotehnologiju i JGL-a dovelo je do otvaranja i prvog GMP laboratorija među hrvatskim sveučilištima kojemu je HALMED dodijelio certifikat dobre laboratorijske prakse. Kao sjajan primjer nastavka suradnje je i otvaranje Studija farmacije pri Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci.

Također, prošle smo godine proširili postav JGL Muzeja farmacije u novom objektu na Svilnom. Naime, nakon što smo u 2020. godini osnovali ovaj Muzej s misijom afirmacije ljekarništva i proizvodnje lijekova kao dijela

zdravstvenog i kulturnog identiteta, na novih 400 kvadrata suvremeno uređenog prostora predstavljamo rijetku i vrijednu zbirku 1800 muzealija s područja praktične i znanstvene farmacije. Nova ekstenzija JGL zasigurno će dodatno pridonijeti boljem poznavanju i realnom vrednovanju farmaceutske znanosti i ljekarničke prakse u nacionalnom i europskom kontekstu.

Također, s obzirom da se naša vršna korporativna strategija temelji na tri velika globalna trenda od kojih je jedan direktno vezan uz klimatske promjene i utjecaj istih na naše poslovanje, važno je naglasiti kako u JGL-u nastojimo kontinuirano raditi iskorake u domenama načina proizvodnje i obavljanja poslovnih procesa, kao i utjecaja na okruženje. Ponosni smo što smo u proteklom razdoblju uložili velike napore u uvođenje sustava kontrole nad mikroplastikom, što doprinosi plasiranju još sigurnijih proizvoda našim kupcima, te dodatnom povećavanju svijesti o važnosti zaštite okoliša.

Potpisnici ste Povelje o raznolikosti i puno ulažete u radnu okolinu, koje mjere poduzimate za poticanje raznolikosti na radnome mjestu?

JGL je nedavno predstavio svoje temeljne korporativne vrijednosti, jedna od kojih je i **POŠTOVANJE** koje definiramo kao **želju da se svi u organizaciji osjećaju cijenjeno i vrijedno**. Upravo su u pripremi i detaljne aktivnosti kojima će se dodatno promovirati ta korporativna vrijednost i kojima će se ona ugraditi u način na koji radimo na svim razinama.

Također, **Etičkim kodeksom** jasno smo podržali i potaknuli različitost na svim razinama organizacije te zabranili diskriminaciju po bilo kakvoj osnovi.

JGL je kompanija s pretežno ženskom radnom snagom te se to odražava i na sastav Uprave, ali i ostalih upravljačkih pozicija.

Međunarodni smo tim koji uspješno integrira zaposlenike različitih profila na različitim funkcijama, a kroz uključive komunikacijske pristupe promoviramo i ostvarujemo blisku suradnju među tržištima i među svim članovima tima.

Uz to, redovitim godišnjim istraživanjem klime propituje se i percepcija zaposlenika o prihvaćanju različitosti u kompaniji te se ponosimo izrazito visokim rezultatom istraživanja upravo u području povezanih pitanja. Kroz ESG analize, pitanje dodatnih mjera za poticanje raznolikosti uvršteno je u planiranje za razdoblje 2025.-2027. te će se kroz 2024. izraditi konkretne inicijative kojima će se još više istaknuti fokus na ovu problematiku.

I na kraju, što biste poručili hrvatskom gospodarstvenicima, zašto smatrate da je važno članstvo u HR PSOR-u?

Članstvo u HR PSOR-u omogućuje tvrtkama da se povezuju kroz stručne posjete, edukacije, radionice, da razmjenjuju iskustva iz svih područja poslovanja te tako stvaraju mrežu društveno odgovornih praksi kojima postižu sinergiju u svojem djelovanju. Time afirmiraju ODRŽIVOST u svim njenim dimenzijama.

Europski standardi izvještavanja o održivosti (ESRS)

Europska komisija je krajem srpnja 2023. usvojila Delegiranu uredbu za primjenu odredbi [Direktive o korporativnom izvješćivanju o održivosti \(CSRD\)](#), koja propisuje [Europske standarde izvještavanja o održivosti \(European Sustainability Reporting Standards – ESRS\)](#). ESRS standardi objavljeni su u službenom glasilu Europske unije 22. prosinca 2023.

Odredbe Delegirane uredbe stupile su na snagu 1. siječnja 2024., a prva skupina kompanija koje su već bile obveznice izrade nefinancijskih izvještaja, morat će sukladno odredbama iz ESRS-a izvijestiti o utjecajima, rizicima i prilikama povezanim s održivošću u 2025. godini za podatke iz 2024.

ESRS propisuje obveze za izvještavanje o održivosti neovisno o sektoru, no sama Direktiva (CSRD) u svojim odredbama propisuje obvezno usvajanje specifičnih ESRS-a za određene sektore. EFRAG trenutno razvija sektorske standarde o čemu više informacija možete pronaći [ovdje](#).

Delegirana uredba sadrži dva priloga od kojih Prilog I sadrži opis međusektorskih zahtjeva i tematskih zahtjeva, dok Prilog II sadrži pojmovnik s definicijama i akronime koje kompanije trebaju koristiti prilikom izrade izvještaja sukladno odredbama iz Uredbe.

Primjena odredbi iz Delegirane uredbe postupno će se uvoditi za ostale kategorije kompanija:

- od **1. siječnja 2025.** godine za velike kompanije koje trenutačno ne podliježu Direktivi o nefinancijskom izvještavanju
- od **1. siječnja 2026.** za male i srednje kompanije koje su uvrštene na EU burzovna tržišta, male i jednostavne kreditne institucije i društva za privatno osiguranje (isključujući mikro poduzetnike).

Intervju s direktoricom HR PSOR-a dr. sc. Mirjanom Matešić: Hrvatsko gospodarstvo na ubrzanom tečaju za implementaciju održivosti

izvor: [Ja TRGOVAC](#)

Direktorica Hrvatskog poslovnog savjeta za održivi razvoj, dr. sc. Mirjana Matešić, u intervjuu za Ja Trgovac, objasnila je trenutno stanje održivosti hrvatskog gospodarstva. Objasnila je kako napredak hrvatskog gospodarstva zaostaje u odnosu na zapadne zemlje Europe te kako nove regulative i zahtjevi ukazuju na nedostatak znanja i stručnih kadrova. S pozitivnim pogledom na budućnost, izjavila je kako je hrvatsko gospodarstvo na “ubrzanom tečaju za implementaciju održivosti”.

U intervjuu je također predstavila i Hrvatki indeks održivosti ([HRIO](#)) koji već dulje od 15 godina po vrlo strogoj metodologiji ocjenjuje dosege hrvatskih poduzeća u području društveno odgovornog poslovanja.

Cijeli intervju možete pročitati [OVDJE](#).

Dijalog o dvostrukoj materijalnosti na 15. Konferenciji o održivom razvoju

15. Konferencija o održivom razvoju: 16. studenoga 2023. – World Café: dijalog o dvostrukoj materijalnosti

Prvi dijalog o dvostrukoj materijalnosti održan je u okviru 15. konferencije o održivom razvoju pod sponzorstvom Oikon d.o.o. – Institut za primijenjenu ekologiju koji je pokrenuo ovu inicijativu s ciljem davanja doprinosa razmjeni i unapređivanju stručnih znanja potrebnih za primjenu CSRD-a/ESRS-a u praksi. U organizaciji cjelokupnog bloka posvećenog dvostrukoj materijalnosti, uključujući i istraživanje o (dvostrukoj) materijalnosti i njenoj primjeni među hrvatskih poduzećima, partnerski su sudjelovali HR PSOR, msg global solutions i Oikon. U dijalogu su sudjelovali predstavnici različitih sektora, sudionici 15. konferencije o održivom razvoju.

Razgovaralo se sljedećim tematskim područjima u okviru šest tematskih stolova:

- Na koji način dvostruka materijalnost može/treba unaprijediti komunikaciju s investitorima i omogućiti im kvalitetnije donošenje odluka? „Investitori trebaju informacije koje jasno identificiraju one ESG čimbenike koji utječu na financijske rezultate i trebaju informacije u obliku koji je koristan za donošenje odluka.” (Jebe, 2019).
- Kako osigurati primjenu koncepta dvostruke materijalnosti u praksi: koje je probleme moguće očekivati, kako se poduzeća moraju pripremati, pripremaju li se, što se mora mijenjati i kako – pogotovo u odnosu na GRI-ovu procjenu materijalnih utjecaja?
- Kako istražiti stavove i interese „pogođenih dionika” u procjeni dvostruke materijalnosti? Kako se suočiti s problemom asimetrije informacija? Kako uspostaviti mehanizam koji će omogućiti uzimanje u obzir interesa i stajališta dionika u strategiji i poslovnom modelu poduzeća?
- Kako utvrditi kvalitativne i/ili kvantitativne pragove za utvrđivanje značajnosti negativnih i pozitivnih utjecaja? Kako utvrditi odgovarajuće pragove značajnosti za materijalne rizike i prilike u odnosu na financijske aspekte poslovanja? Kako kvantificirati materijalnost? Koja je uloga umjetne inteligencije u procjeni dvostruke materijalnosti?

- Koja je uloga analize lanca vrijednosti u procjeni dvostruke materijalnosti? U kojoj mjeri uzlazni i silazni lanac vrijednosti mogu utjecati na rezultate procjene dvostruke materijalnosti? Koji su najveći izazovi procjene utjecaja u lancu vrijednosti? Kako od šume prepoznati
- Na koje sve načine ovisnost o prirodnom, ljudskom i drugim vrstama kapitala (resursa) može utjecati na procjenu rizika i prilika poduzeća? Razmatraju li poduzeća i razmatraju li dovoljno svoje ovisnosti o različitim vrstama kapitala? Kako kvantificirati ovisnost o resursima?

Svaki od tematskih stolova imao je svog domaćina koji je bio zadužen za moderiranje razgovora. Moderator su bili Carmen Gruber, Europska komisija; Mirjana Matešić, HR PSOR, Antonia Banović, msg global solutions; Branimir Hackenberger Kutuzović, SCION; Karla Alfier, EY i Andreja Pavlović, Oikon.

Razgovori za svakim stolom trajali su petnaest(ak) minuta, a sudionici su zatim odlazili za neki drugi tematski stol. Tijekom razgovora sudionici i/ili moderatori su zapisivali svoje misli na papirnatim stolnjacima. Razgovori su bili izuzetno dinamični i konstruktivni, a pojedini su sudionici ocijenili da su imali priliku puno naučiti od poduzetnika/ica i kolega/ica o izazovima i iskustvima u analiziranju zahtjeva i primjeni koncepta dvostruke materijalnosti u praksi.

Zaključci:

Procjena materijalnosti [1] je početna točka za izvještavanje o održivosti u skladu s ESRS-om. Člankom 19. a stavkom 1. Direktive o korporativnom izvještavanju o održivosti (CSRD) propisano je da su poduzeća **dužna** u izvještaje posloводства uključiti informacije potrebne za razumijevanje **učinka poduzeća na pitanja održivosti** te informacije potrebne za razumijevanje **kako pitanja održivosti utječu na razvoj, poslovne rezultate i položaj poduzeća**. Ovaj pristup izvještavanju o održivosti naziva se i dvostruka materijalnost, odnosno koncept kojim se definiraju kriteriji za određivanje treba li tema ili informacija o održivosti biti uključena u izvještaj o održivosti poduzeća. U matematičkom smislu, dvostruka materijalnost predstavlja **ujedinjenje materijalnosti utjecaja i financijske materijalnosti**, a ne njihovo sjecište.

[1] Iako u prijevodu Europskih standarda izvještavanja o održivosti prijevod za *materiality* glasi značajnost u kontekstu i za potrebe izrade ovog sažetka koristi se izraz materijalnost.

Koncept dvostruke materijalnosti izvor je mnoštva pitanja o njegovoj sadašnjoj i budućoj primjeni u praksi. S obzirom na njegov opis u ESRS 1 i zahtjeve (pragovi, kartiranje lanca vrijednosti, dužna pažnja), mnoštvo (novih i često nerazumljivih) izraza (posebno za poduzeća koja po prvi put postaju obveznici pripreme izvještaja o održivosti), prijevod Europske komisije u koji, po svemu sudeći, nisu bila uključena mjerodavna poslovna udruženja, dodatne smjernice EFRAG-a za primjenu dvostruke materijalnosti u praksi, relativno kasni start s pripremanjima i dubinskom upoznavanju s novim zahtjevima za izvještavanje te daleko veći broj sudionika (stručnih područja) relevantnih za pripremu izvještaja o održivosti) bit će ključno uložiti značajnije napore u praktično pojašnjavanje njegovih pojedinih ključnih aspekata i pronalaženje zajedničkih (na razini sektora i udruženja) mehanizama za rješavanje problema koji će neizbježno pratiti njegovu primjenu u praksi. Primjenu bi olakšali i financijski mehanizmi za pojednostavljeni pristup (su)financiranju s ciljem jačanja internih i/ili angažiranja eksternih kapaciteta te međusektorska suradnja na ispitivanju stavova i interesa dionika (standardizacija na razini sektora bitno bi smanjila pritisak za pojedinačna ispitivanja stavova i interesa dionika i posljedično preopterećenje zahtjevima).

Dodatno:

- Propisi nameću obavezu, ali poduzeća, prije svega, moraju (moći) razumjeti svrsishodnost i opravdanost novih zahtjeva za izvještavanje o održivosti.
- Poduzeća trebaju pratiti nova zakonska rješenja u području održivosti (najave promjena u režimu izvještavanja o održivosti počele su 2018./2019.) i poželjno je unaprijed se pripremati: razumjeti svrhu i utemeljenost pojedinih zakonskih rješenja kako bi se izbjegla zamka “zadovoljavanja forme”.
- Poduzeća imaju razloga biti zbunjena jer često dobivaju različite, a ponekad i kontradiktorne informacije zbog velikog i naglog interesa za sudjelovanje u ovom novom području. Europska komisija također nema jednu jedinstvenu točku sa svim relevantnim informacijama i zahtjevima u pogledu izvještavanja o održivosti. Da bi mogli donositi informirane odluke i prosudbe investitori, poslovni partneri, kupci, dobavljači, nevladine udruge trebaju relevantne i pouzdane informacije koje je moguće usporediti.
- Edukativne i informativne aktivnosti usmjerene na stjecanje znanja i praktičnih vještina potrebnih za primjenu koncepta dvostruke materijalnosti iziskuju kontinuitet u provedbi i određeno vremensko razdoblje. Pritom treba voditi računa o motivima, odnosno vide li poduzeća korist od pripreme izvještaja o održivosti i koncepta dvostruke materijalnosti koja im može pomoći u boljem razumijevanju vlastitih utjecaja, rizika i prilika te konteksta održivosti. U protivnom, utjecaj različitih edukacija će ostati sporadičan i fragmentiran.

U nastavku slijede sažeci razgovora svih tematskih stolova:

(1) Investitori i dvostruka materijalnost

Pripreme za izvještavanje o održivosti

- analiza postojećeg stanja, razrada pokazatelja
- upoznavanje investitora
- analiza rizika radi upravljanja rizicima
- analiza i uključivanje dionika (vjerodostojnost)

Izvešće investorima (izvještaj o održivosti u okviru izvještaja posloводства):

- executive summary
- standardizirani podaci (prema sektoru, veličini kompanije, tipu investitora)
  - taksonomija (XPRL) najavljena za ESRS
- transparentnost (sprečavanje *green/impact washinga*)
  - objava metodologije, sirovih podataka, pojašnjenje analize, objave za društvene medije (paket)
- pomak u svjesnosti investitora o održivosti
  - kratkoročna vs. dugoročna perspektiva
  - strategija održivosti postaje strategija poslovanja, dobit više nije jedini fokus
  - prednosti održivosti, etički integritet ulaganja
  - investicije u istraživanje i razvoj, pravdanje investicija kroz prizmu održivosti
  - pritisak potrošača

- *pricing* i atraktivnost obveznica (cijene i atraktivnost obveznica tj. dionica formiraju se prema faktoru održivosti, ulaganja u održivost odrazit će se u cijenama i atraktivnosti dionica za ulagače)
- kredibilitet javnih/strateških investitora

Preporuke:

- Edukacija zaposlenika kompanija, revizora i državnih institucija
  - CSRD *compliance* vaučeri (smjer održivost) koje bi osim poduzeća dobivali zaposlenici, revizori, djelatnici državnih službi
- Nagrade za održivost u obliku državnih subvencija
- Standardizacija podataka izvješća po sektoru, određivanje KPI-a za mjerenje ESG-a
- Razjašnjavanje uloga burze, države
- Uklanjanje administrativnih prepreka

(2) Dvostruka materijalnost u praksi

Sudionici smatraju da nemaju dosta znanja, smatraju da neće biti u stanju provesti proces bez pomoći stručnjaka izvan organizacije. Smatraju da su djelomično provodili ovu procjenu kao dio GRI izvještavanja, razlika je što je ona sada obvezna, te što se analiza rizika i prilika (financijska materijalnost) nije adekvatno provodila.

Nedostaje ljudi pravog profila. Osim osoba zaduženih za održivost u organizacijama, problem je što ostatak zaposlenika koji trebaju sudjelovati u procesu nema baš nikakvih znanja o održivom razvoju. Postoji također strah od transparentnosti što također treba rješavati edukacijom. Pokazuje se potreba za informatizacijom kako bi se osigurala kvaliteta podataka koji se prikupljaju.

U poduzećima se očekuju velike reorganizacije kao i značajne nadopune stručnim kadrom i znanjima kako bi se ovi procesi mogli adekvatno provoditi. Naglašena je važnost kvantifikacije odnosno standardizacije rizika koja bi pomogla boljem angažmanu uprave na temama održivosti. Smatraju da su konzultacije s dionicima vođene i prije, ali ne na zadovoljavajućoj razini. Na primjer, investitori nisu prepoznati kao jedni od dionika koje treba uključiti u konzultacije o određivanju dvostruke materijalnosti.

Preporuke:

- Edukacija, edukacija, edukacija, ali i uvođenje održivog razvoja u najšire obrazovanje na svim razinama.
- Informatizacija
- Reorganizacija struktura upravljanja i nova znanja
- Uvođenje *benchmarka* – ocjenjivanja izvještaja bi pomoglo podići kvalitetu istih, ali i procesa koji stoje iza njih.

(3) Stajališta i interesi dionika

Sažeci i problematika podtema

1. mapiranje i ponderiranje važnosti dionika

- postojeće metode mapiranja dionika (identificiranje dionika prateći *service blueprint*, stvaranje persona za različite skupine dionika za bolje utvrđivanje horizonta očekivanja te sukladno tome prilagođavanje procesa pristupa, formata, jezika i slično)

- proširenje znanja o (sociološkim) metodama utvrđivanja važnosti dionika, od klasičnih metoda prema ekonomskim kriterijima, kriterijima značaja, konkurentnosti do metoda kao što je Social ROI

2. edukacija dionika

- adresiranje problematike (ne)znanja dionika o održivosti općenito te o specifičnim temama kao što je materijalnost
- kompleksan, često nerazumljiv i nepristupačan jezik i terminologija koja se koristi u adresiranju tema održivosti
- manjak vremenskih i ljudskih resursa u kompanijama potrebnih za adresiranje ove problematike

3. dijalog s dionicima

- proširenje/poboljšanje kanala i formata interakcije s dionicima; korištenje novih tehnologija (AI,...) / društvenih mreža
- izazov ostvarivanja angažmana dionika, osobito u kontekstu rastućeg broja kompanija obuhvaćenih obvezom izvještavanja i definiranja materijalnosti
- pitanje kvalitete podataka prikupljenih od strane pojedinih skupina dionika

4. mišljenje i interesi dionika u formiranju poslovnih procesa/strategije kompanije

- osiguravanje sljedivosti pretpostavki (*traceability of assumptions*) pri formiranju zaključaka i ponderiranju materijalnih tema na temelju podataka prikupljenih od dionika (osobito s obzirom na zahtjev CSRD-a o reviziji objava o održivosti)
- definiranje adekvatnih formi interakcije s dionicima s ciljem vrednovanja sugestija, interesa i stajališta dionika u poslovnim procesima

Preporuke:

1. Raditi na jasnom utvrđivanju horizonta očekivanja u pogledu znanja različitih skupina dionika i prema tome prilagoditi i pojednostavniti terminologiju koju koristimo u komuniciranju ili educiranju dionika o održivosti
2. Unutar i međusektorska suradnja na standardizaciji formi ispitivanja mišljenja dionika o materijalnosti i/ili osiguravanje kvalitetnih i provjerljivih podataka od strane istih/zajedničkih dionika (posredstvom HRPSOR-a?)

(4) Utvrđivanje pragova dvostruke materijalnosti

- Razumijevanje koncepta materijalnosti
  - Materijalnost se u poslovnom kontekstu odnosi na značaj informacija koje mogu utjecati na odluke dionika. Ovo uključuje kako financijske tako i nefinancijske aspekte.
- Kvalitativni i kvantitativni pragovi
  - Kvalitativni pragovi uključuju procjenu utjecaja na reputaciju, zadovoljstvo klijenata, radnička prava i okoliš. Ova procjena zahtijeva razumijevanje konteksta industrije, očekivanja dionika i trenutnih društvenih trendova. Za kvantitativne pragove, organizacije često koriste postotne ili

numeričke vrijednosti da bi odredile značajnost. Na primjer, postotak prihoda ili dobiti koji se može pripisati određenom riziku ili prilici.

- Integracija u financijsko izvješćivanje
  - Važno je povezati materijalne rizike i prilike s financijskim performansama što može uključivati procjenu potencijalnog utjecaja na prihod, troškove, imovinu i obveze.
- Procjena značajnosti
  - Procjena značajnosti zahtijeva balansiranje između kvantitativnih i kvalitativnih čimbenika pri čemu je važno uzeti u obzir dugoročne i kratkoročne perspektive, kao i moguće kumulativne učinke.
- “Dvostruka materijalnost je umjetnost”
  - Unatoč postojanju različitih okvira i alata koji bi trebali pomoći u procjeni materijalnosti, (GRI, SASB, TCFD, ESRS) oni ne pružaju praktično primjenjivu metodologiju
- Uključivanje dionika
  - Funkcionalna i svrsishodna procjena elemenata dvostruke materijalnosti nije moguća bez utvrđivanja pragova za što je nužno aktivno uključivanje mnogih dionika, uključujući investitore, zaposlenike, dobavljače, kupce i zajednicu.
- Prilagodba i fleksibilnost
  - Pragovi značajnosti trebaju biti prilagodljivi i revidirani periodično kako bi odražavali promjene u poslovnom okruženju i društvenim normama.
- Suočavanje s neizvjesnostima.
  - U mnogim slučajevima, može biti teško precizno kvantificirati materijalnost, stoga je važno prihvatiti određenu razinu neizvjesnosti i koristiti najbolje dostupne informacije za donošenje odluka.

Preporuke

1. Edukacija

Edukacija zaposlenika, revizora i državnih institucija o održivosti te o ključnim aspektima nužnim za nefinancijska izvješćivanja kao što je npr. društvena odgovornost poduzeća (CSR, *Corporate Social Responsibility*).

2. Nagrade

Državne subvencije i nagrade za održivost.

3. Standardizacija podataka

Standardizacija izvješća po sektoru, određivanje KPI-a (Key Performance Indicators) za mjerenje čimbenika održivosti.

4. Definiranje i procjena uloga

Uloga države u regulaciji i promicanju održivosti i uklanjanje administrativnih prepreka u svrhu olakšavanja procesa izvješćivanja i analize.

5. Uređenje podatkovne infrastrukture

Uređena i standardizirana podatkovna struktura u prostornim okvirima tržišta uvelike olakšava sve postupke i procese kvantificiranja dvostruke materijalnosti te primjenu AI tehnologije.

Preporuke:

Utvrđivanje pragova značajnosti za materijalne rizike i prilike zahtijeva sveobuhvatan pristup koji uključuje kvalitativne i kvantitativne analize te aktivno uključivanje dionika i kontinuiranu edukaciju. Balansiranje između kratkoročnih i dugoročnih ciljeva, transparentnost i objektivnost te prilagodba industrijskim i tržišnim uvjetima ključni su za uspješno upravljanje materijalnošću u poslovanju. Uređena i standardizirana podatkovna struktura u prostornim okvirima tržišta uvelike olakšava sve postupke i procese kvantificiranja dvostruke materijalnosti te primjenu AI tehnologije što između ostalog osigurava međusobnu usporedivost održivosti različitih tvrtki.

(5) Važnost analize lanca vrijednosti

Sažeti zaključci i problematika svih grupa sudionika:

- Pitanje kako pristupiti analizi svog lanca vrijednosti, postavilo se pitanje utvrđivanja i prioritiziranja dionika i tko su uopće ključni dionici
- Kako se suočiti s internim i eksternim otporom spram analize lanca vrijednosti, osobito u kontekstu (najčešće) CFO-a koji ne žele „uznemiravati“ dobavljače i nametati im nove uvjete
- Što učiniti ako se zbog neispunjavanja uvjeta ispostavi da treba prekinuti suradnju s nekim od dobavljača, a on je jedini s kojim surađujemo? Što ako partneri ne žele pristati na naše uvjete, a bez njih trpi poslovanje? Kad pristati na kompromis?
- Kako osigurati da dobavljači i partneri u lancu vrijednosti osvijeste željene vrijednosti, tako da se suradnja nastavi? Problematika edukacije i na kome je odgovornost za nju – na korporacijama, javnom sektoru ili svima?
- Povjerenje između dionika ključno da bi se omogućila i nastavila suradnja s partnerima
- Komunikacija i partnerski odnosi koji se postupno grade donose dugoročnu vrijednost, korist i uspješni su
- Problematika podataka koji su uglavnom nedostupni i neprovjerljivi, osobito u kontekstu podizvođača i daljnjih razina dionika u lancu vrijednosti (tier 2, 3 i dalje)
- Pitanje verifikacije podataka – bi li to trebala svaka kompanija za sebe svake godine ili se nameće potreba za suradnjom unutar sektora?
- Kako ublažavati rizike koji proizlaze iz lanca vrijednosti – prvenstveno reputacijski
- Sagledavanje opsega 3 slično/pomoć u analizi lanca vrijednosti – povezano s edukacijom manjih dobavljača i partnera u lancu jer oni ne raspoložu podacima i ne razumiju ih, ali korporacije mogu preuzeti trošak pribavljanja podataka te kroz edukaciju raditi na osnaživanju partnera
- Pitanje financiranja održivih dobavljača i partnera u lancu vrijednosti – kako im omogućiti prijelaz na održivo?
- Javnu nabavu neki vide kao rizik zbog ograničenja u propisivanju kriterija održivosti, drugi je vide kao priliku za razvoj i uvjetovanje održivosti u budućnosti

Preporuke:

1. Edukacija obveznika izvještavanja
2. Edukacija i podizanje svijesti partnera unutar lanca vrijednosti

3. Suradnja unutar sektora kako bi se usmjerilo na osiguravanje kvalitetnih i provjerljivih podataka od strane istih/zajedničkih dobavljača i drugih partnera
4. Otvorena i transparentna komunikacija na svim razinama da svi shvate kako je većina na početku i da je poželjno razmjenjivati iskustva te učiti jedni od drugih

(6) Uloga resursa u procjeni rizika lanca vrijednosti

Poslovni modela poduzeća, ovisno o sektoru djelovanja, ovise o različitim vrstama resursa. Ove su ovisnosti izvori različitih rizika i prilika u cijelom lancu vrijednosti. Sudionici tematskog stola prepoznali su sljedeće vrste ovisnosti koje u bitnome već utječu i nastaviti će utjecati na njihove poslovne modele:

1. Ljudi (radnici)

- Mnoga se poduzeća već sada suočavaju s:
  - (Kroničnim) nedostatkom dovoljnog broja (kvalitetnih) radnika zbog čega se javlja potreba za zapošljavanjem stranih radnika. Njihovo zapošljavanje, koliko da je rješenje, prate problemi prevladavanja jezičnih i kulturoloških razlika i nameće zahtjeve za raznolikošću i edukacijom. Isto tako, u situaciji manjka radnika rastu zahtjevi na preostale radnike, pri čemu je sve veći raskorak u tome što menadžment misli da radnici trebaju i moraju i što radnici mogu.
  - Nedostatkom radnika s odgovarajućim područjima stručnosti i znanjima za provedbu ESG-a.
  - Fluktuacijom radnika.
  - Radnika s odgovarajućim područjima stručnosti i znanjima za provedbu ESG-a, uključujući i primjenu različitih tehnoloških rješenja za prikupljanje i analizu podataka.
  - Starenjem radnika.

2. Prirodni resursi

- Izdvajaju se sljedeće ključne ovisnosti:
  - Ovisnost o vodi (moru): raspoloživost, cijena, zagađenje
  - Ovisnost o prostoru: zauzeće prostora (ograničenja u daljnjem razvoju)
  - Ovisnost o klimi: suše i vremenske nepogode, smanjenja plodnost tla, podizanje razine mora, zagrijavanje
  - Ovisnost o bioraznolikosti i dobrog stanja okoliša (zaštite baze resursa)

Generalno, na samim smo počecima razmatranja ovisnosti o prirodnim i društvenim resursima kao izvora financijskih posljedica za poduzeće (u pravilu na srednji i dugi rok.) U slučaju ovisnosti o ljudima, poduzeća djeluju na kratki rok, prevladavajući probleme u trenutku. Dodatno, ovisnosti se tek trebaju početi razmatrati u kontekstu procjene utjecaja, rizika i prilika poduzeća.

Preporuke:

Sektorska suradnja omogućila bi definiranje ključnih sektorskih ovisnosti o pojedinim resursima za lakšu primjenu sektorskih tematskih standarda (okoliš, društvo) i smanjila pritisak na poduzeća.

15. Konferencija o održivom razvoju: Vaša odgovornost, naša budućnost

Konferencija o održivom razvoju, u organizaciji Hrvatskog poslovnog savjeta za održivi razvoj, održana je 15. godinu za redom, 7. i 8. studenoga 2023.

Konferencija je jedinstveni edukativni događaj koji se bavi temama koje su preduvjet kako bi hrvatsko i regionalno gospodarstvo, pa tako i društvo, postigli održivi razvoj i prosperitetnu budućnost. Ove godine, Konferencije je nosila naziv: **Vaša odgovornost, naša budućnost**

Već tradicionalno, na Konferenciji su po 16. puta dodijeljene i nagrade Hrvatskog indeksa održivosti (HRIO), inicijativa ocjenjivanja dobrovoljnih praksi održivosti hrvatskih poduzeća.

Prvi dan Konferencije započeo je pozdravnim govorima, a u teme održive budućnosti uveli su nas dr. sc. Julije Domac, izaslanik Predsjednika Republike Hrvatske, Ivan Vidiš, izaslanik predsjednika Vlade Republike Hrvatske, Irena Weber, glavna direktorica Hrvatske udruge poslodavaca, Tamara Perko, direktorica Hrvatske udruge banaka i Ivan Ergović, Predsjednik Uprave Nexxe.

Usljedila je svečana dodjela nagrada HRIO u 8 kategorija i za 4 glavne nagrade. Dobitnike svih nagrada za 2023. godinu možete pronaći [ovdje](#).

Radni dio dana, otvorile su stručnjakinje **Lorena Sorrentino**, menadžerica za tržišne odnose i odnose s EU iz CSR Europe i **Blanca Grey**, voditeljica 'Reporting Matters' u WBCSD-u. Prvi panel dana na temu **Direktive o korporativnom izvještavanju o održivosti** (CSRD) moderirala je Ivana Ravlić Ivanović, načelnica Sektora za bankarstvo, računovodstvo i reviziju, Ministarstvo financija, dok su u razgovoru sudjelovale **Zrinka Bratić**, izvršna direktorica, Hrvatska revizorska komora, **Andreja Hašček**, voditeljica Direkcije za superviziju izdavatelja, HANFA i **Vali Marszalek**, ESG Direktorica za Adria regiju, Mazars. Na panelu se raspravljalo i izazovima novih zakonodavnih okvira izvještavanja o održivosti te izazovima revizora.

Drugi panel dana pod nazivom **Greenwashing** izazvao je veoma zanimljive rasprave o ulozi medija u sprječavanju širenja dezinformacija te zbilja nužnoj edukaciji općeg društva. Panel je moderirala **Daria Mateljak**, izvršna partnerica, Hauska & Partner, a u raspravi su sudjelovali **Mirela Hegediš Horvat**, voditeljica prodaje i

razvoja, tportal, **Nataša Kalauz**, izvršna direktorica, WWF Adria, **Andrej Ribičić**, zamjenik direktora marketinga, **Miodrag Šajatović**, glavni urednik poslovnog tjednika Lider i **Igor Vukasović**, direktor Korporativnih komunikacija, Hrvatski Telekom.

Drugi dio dana započeo je trećim panelom pod nazivom **Zelene obveznice**. Uvodna govornice **Christine Mai**, DG FISMA uvela nas je u temu zelenog financiranja. Moderatorici panela **Mirna Marović**, osnivačica i izvršna direktorica, VentureXchange, u raspravi o izazovima i prilikama financiranja održivog razvoja pridružili su se **dr. sc. Daniel Lenardić**, Partner i član uprave, KPMG, **Ivan Novaković**, predsjednik uprave, Zagrebački Holding, **Vedran Panjković**, zamjenik direktora, Europska banka za obnovu i razvoj te **Milica Sredanović**, Senior Investment Officer, IFC. Edukativnu raspravu upotpunile su poruke budućim izdavateljima zelenih obveznica s velikim naglaskom na vrijednost održivih investicija.

Četvrti panel dana pod nazivom **Zeleni krediti i financirane emisije** pružio je publici razumijevanje o ulogama banaka u zelenoj tranziciji. Panel je moderirao **Dario Gabrić**, direktor Ureda korporativnih komunikacija, Erste banka, dok su na panelu sudjelovali **Ines Borčić**, direktorica Odjela za održivi razvoj, OTP Banka, **Luka Draženović**, savjetnik za održivost, msg global solutions i **Nikolina Kolarić**, direktorica Ureda za održivo poslovanje, Hrvatska poštanska banka. Razgovaralo se o izazovima bankarskog sektora u implementaciji ESG aspekata u transformaciji poslovanja prema niskougljičnom gospodarstvu.

Prvi dan završio je panel raspravom na temu **Politike raznolikosti** koji je moderirao **Dino Galinović**, konzultant i komunikacijski strateg, Ecorys Croatia/Brussels, a u raspravi su se pridružili **Otto van Daal**, regionalni direktor ljudskih potencijala, IKEA SEE, **Iva Gredelj**, voditeljica ureda Uprave i savjetnica za održivi razvoj, Span i **Katarina Plećaš**, voditeljica ureda, HR PSOR. Panelisti su nam približili prednosti raznolikog radnog okruženja te naglasili važnost edukacije svih, pa i Uprava, kako bi postigli uključivo i prosperitetno poslovanje.

Drugi dan Konferencije, započeo je zanimljivim panelom pod nazivom **EU Taksonomija**. Uvodničari u ovaj panel bili su **Dijana Varlec**, voditeljica projekata, HR PSOR i **dr. sc. Vladimir Jelavić**, direktor odjela za zaštitu atmosfere i klimatske promjene, Ekonerg. Na panelu se razgovaralo o izazovima izrade taksonomskog izvještaja za nefinancijske obveznike te koji su im sve alati na raspolaganju. Panel je moderirala **dr. sc. Mirjana Matešić**, direktorica HR PSOR-a, a u panelu su sudjelovali **Antonija Hudinčec**, viša menadžerica u odjelu financijsko-računovodstvenog savjetovanja i savjetovanja za održivost, Ernst&Young i **dr. sc. Vladimir Jelavić**.

Odmah potom, uslijedio je panel **Strategija ugljične neutralnosti poduzeća** kojeg je moderirao **Hrvoje Marušić**, menadžer održive tranzicije, IMPULS Savjetovanje, a svoja iskustva u pripremi i provedbi planova tranzicije s publikom su podijelili **Julija Škoro**, direktorica održivosti, Holcim (Hrvatska), **Teuta Duletić**, izvršna direktorica, Lürssen Design Center Kvarner, **Davor Ujlaki**, direktor i član uprave, MURAPLAST te **Judita Cuculić Župa**, viša ekonomska savjetnica u Predstavništvu Europske komisije u Hrvatskoj.

Iznimno dinamičan i zanimljiv format panela **Dvostruka materijalnost**, realizirao se u obliku World caféa, pod sponzorstvom OIKONa.

Uvod u temu dala je **Nikolina Jaković**, savjetnica za održivost, msg global solutions, dok je **Andreja Pavlović**, voditeljica Zavoda za zaštitu prirode i krajobraz, Oikon, ukratko predstavila metodologiju World caféa. Tijekom World caféa svi sudionici imali su prilike aktivno sudjelovati u raspravi o sljedećim temama: **Investitori i dvostruka materijalnost** koju je moderirala **Carmen Gruber**, voditeljica tima za komunikaciju, partnerstva i mreže u Predstavništvu Europske komisije u Hrvatskoj, **Dvostruka materijalnost u praksi** s moderatoricom **dr.**

sc. Mirjanom Matešić, Stajališta i interesi dionika koju je moderirala **Antonia Banović**, senior SAP sustainability konzultantica i voditeljica tima, msg global solutions, **Utvrđivanje pragova dvostruke materijalnosti** s moderatorom **prof. dr. sc. Branimirom Hackenberger Kutuzović**, profesor na Odjelu za biologiju Sveučilišta J.J. Strossmayer u Osijeku, **Važnost analize lanca vrijednosti**, koji je moderirala **Karla Alfier**, menadžerica za ESG usluge u poslovnom savjetovanju, Ernst&Young te **Uloga resursa u procjeni rizika lanca vrijednosti**, koji je moderirala **Andreja Pavlović**, Oikon.

Na samom kraju Konferencije prezentirani su znanstveni i stručni radovi te primjeri dobre prakse sa Workplace Inclusion Champion projekta, a sesiju su moderirale **Katarina Plećaš**, voditeljica ureda i **Nikolina Renić**, voditeljica projekata iz HR PSOR-a. Prezentirani su sljedeći radovi:

- sc. Tafra, M.: Uloga medija u diskursu o okolišu: etička razmatranja
- Brkić, R., dr. sc. Tafra, M.: Potencijal ulaganje s društvenim učinkom u Hrvatskoj
- Paić, S., dr. sc. Kaužljjar, D. Dautović, M.: Priča o Hendrixovom mostu kao izvoru poboljšanja sigurnosti u prometu
- sc. Matešić, M., Varlec, D., Renić, N.: Uloga zelenih tehnologija u procesu transformacije prema klimatskoj neutralnosti: perspektiva COP-a 28
- Vranković, M., Tarbušković, V., Grgičević, I., Njavro, M.: Implementacija kružnog gospodarstva u poljoprivrednom otočkom distribucijskom lancu otoka Hvara
- Pavlović, A., Kolovrat, M., Đerd, T., Mance, D., Hackenberger, B.: Sveti gral izvještavanja o održivosti: dvostruka materijalnost
- Letica, M., Šimunić, R.: Izrada strategije za ravnopravno uključivanje osoba s invaliditetom u radno okruženje
- Klarin Petrina, B.: Analiza utjecaja OTP banke d.d. na održivost i raznolikost

Sve ostale informacije o 15. Konferenciji o održivom razvoju, kao i snimku cijelog događaja možete pronaći na [stranici Konferencije](#) ili na našem Youtube kanalu [7. studenoga](#) i [8. studenoga](#).

GLAVNI SPONZORI

ZLATNI SPONZORI

SREBRNI SPONZORI

BRONČANI SPONZORI

SPONZORI

Medijski pokrovitelji

DODIJELJENE NAGRADE HRIO NA 15. KONFERENCIJI O ODRŽIVOM RAZVOJU

Održana je 15. Konferencija o održivom razvoju na kojoj su po 16. puta dodijeljene nagrade Hrvatskog indeksa održivosti.

Implementacija održivih praksi u poslovanje postaje imperativ za opstojnost na tržištu, ali i izgradnju održivih i otpornih zajednica.

Zagreb, 7. studenoga 2023. – izazovi strukturne i sistematične promjene poslovanja u vremenima gdje smo suočeni s posljedicama klimatske krize koje imaju sve značajnije utjecaje na poslovne procese te odgovornosti koje imaju gospodarstvenici u kreiranju otpornih i zelenih zajednica, jedne su od brojnih tema ovogodišnje 15. Konferencije o održivom razvoju u organizaciji Hrvatskog poslovnog savjeta za održivi razvoj (HR PSOR), 7. i 8. studenoga 2023. u Hotelu Esplanade Zagreb.

I ove godine na konferenciji su dodijeljene nagrade **Hrvatski indeks održivosti – HRIO** najuspješnijim hrvatskim poduzećima u primjeni društveno odgovornih praksi. HRIO metodologija je ocjene poslovanja poduzeća koja je usklađena s najnovijim europskim direktivama, globalnim standardima i Ciljevima održivog razvoja. HRIO je metoda procjene dobrovoljnih održivih praksi hrvatskih poduzeća. HRIO natječaj provodi Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj, a ove godine nagrade se dodjeljuju po 16. puta uz podršku Hrvatske udruge poslodavaca (HUP).

Povodom dodijele HRIO nagrada, direktorica HR PSOR-a, dr. sc. Mirjana Matešić ističe kako su i ove godine dodijeljena priznanja najboljim poduzećima u Hrvatskoj „na temelju kompleksne metodologije koja evaluira utjecaje poduzeće iz svih ključnih područja održivosti. Time HRIO nije samo nagrada već je i metodologija za samoprocjenu koja pomaže poduzećima da se pripreme za udovoljavanje regulatornih zahtjeva”.

Dobitnici nagrada 2023. godine su:

u kategoriji velikih poduzeća, dobitnik nagrade je: **Hrvatski Telekom d.d.**

u kategoriji srednjih poduzeća, dobitnik nagrade je: **Končar – Institut za elektrotehniku d.o.o.**

u kategoriji malih poduzeća, dobitnik nagrade je: **Socijalna zadruga Humana Nova**

u kategoriji javnih poduzeća, dobitnik nagrade je: **HP – Hrvatska pošta d.d.**

u kategoriji održivog korporativnog upravljanja, dobitnik nagrade je: **AD Plastik d.d.**

u kategoriji upravljanja okolišem, u grupi uslužnih poduzeća, dobitnik nagrade je: **Hrvatska poštanska banka d.d.**

u kategoriji upravljanja okolišem, u grupi proizvodnih poduzeća, dobitnik nagrade je: **Ferro-Preis d.o.o.**

u kategoriji radne okoline, dobitnik nagrade je: **Holcim (Hrvatska) d.o.o.**

u kategoriji odnosa sa zajednicom, dobitnik nagrade je: **Inkasator d.o.o.**

u kategoriji ljudskih prava, dobitnik nagrade je: **L'Oréal Adria d.o.o.**

u kategoriji dječjih prava, dobitnik nagrade je: **Arena Hospitality Group d.o.o.**

Za Najveći napredak u odnosu na prošlu godinu, dobitnik nagrade je: **Podravka d.d.**

Čestitamo svim dobitnicima!

Neodržive prakse će u budućnosti biti najskuplje – ili čak i nemoguće

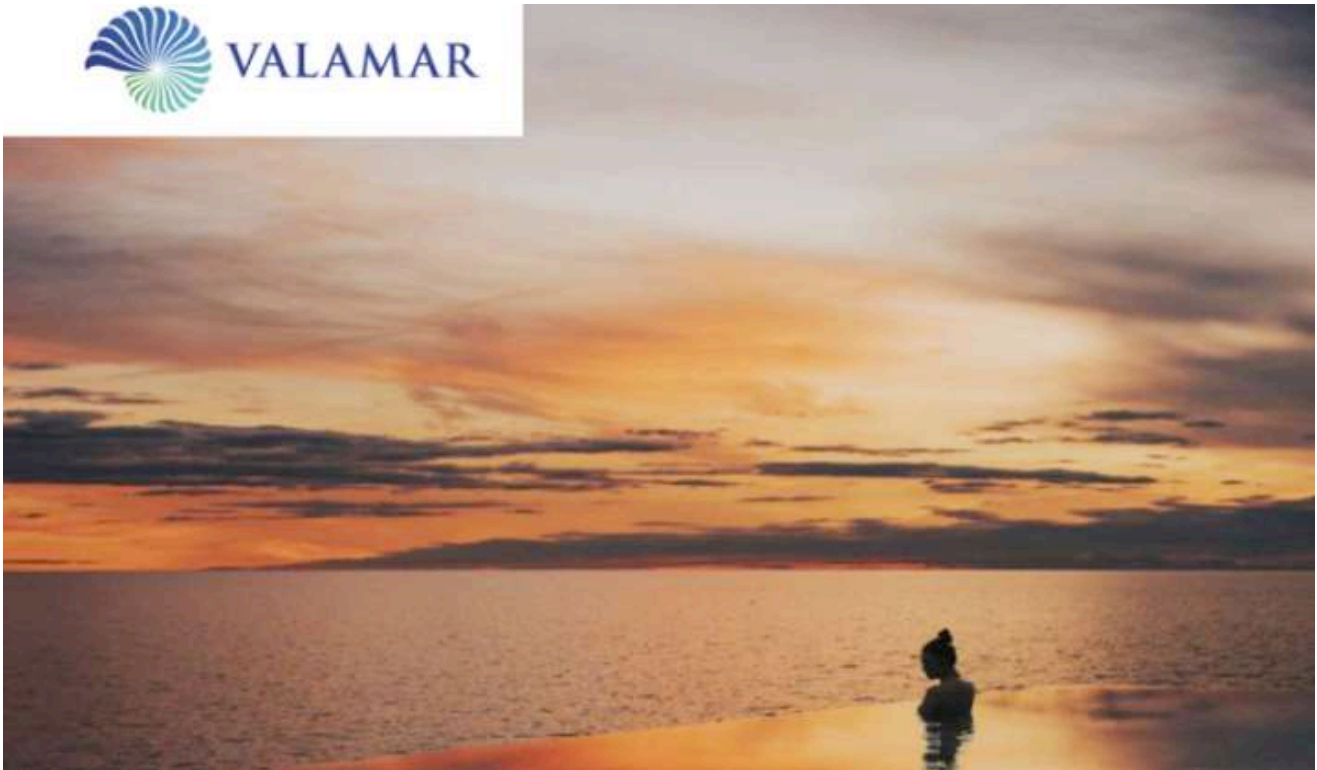

Dr. sc. Mirjana Matešić, direktorica Hrvatskog poslovnog savjeta za održivi razvoj – HR PSOR, za Gloria magazin govorila je o tome što bi svaka domaća kompanija trebala poduzeti da se uskladi sa standardima EU te zašto će neodržive prakse u budućnosti biti najskuplje – ili čak nemoguće.

Cijeli članak iz Gloria magazin pročitajte [ovdje](#).

Članak možete i preuzeti [ovdje](#).

Valamar omogućio posebne pogodnosti za zaposlenike svojih poslovnih partnera u okviru inicijative Hrvatske turističke kartice

Valamar podržao inicijativu Vlade RH i Ministarstva turizma i sporta te će ove godine i svoje najbolje zaposlenike nagraditi Hrvatskom turističkom karticom

Poreč, 6. listopada 2023. – Valamar je u okviru svog programa povoljnijih cijena, **Valamar Family & Friends**, sklopio suradnju s poslovnim partnerima i dobavljačima čime djelatnici tih poduzeća ostvaruju pravo na do 50% popusta za privatni boravak u hotelima, kampovima i ljetovalištima Valamara diljem Hrvatske koristeći Hrvatsku turističku karticu. Do sada je inicijativu Valamara prihvatilo više od 40 poduzeća, a poziv ostalima je i dalje otvoren. Poslovni partneri Valamara su svojim djelatnicima stavili na raspolaganje do 331,81 eura neoporezivih novčanih sredstava, kojima nositelj turističke kartice može podmiriti svoje troškove za korištenje usluga i proizvoda unutar turističke ponude u Hrvatskoj. Pripremljena je i posebna ponuda „Jesen u Valamaru uz Hrvatsku turističku karticu“ čime partneri Valamara koji su i nositelji turističke kartice mogu boraviti u Valamarovim objektima već od 38 eura po noćenju u hotelima i kampovima.

Valamar se na ovaj način aktivno uključio i dao snažnu podršku inicijativi Hrvatske turističke kartice, projekta Vlade RH i Ministarstva turizma i sporta, čiji je cilj omogućiti hrvatskim građanima pristupačnije korištenje usluga u ugostiteljstvu i turističkim sadržajima na području cijele Hrvatske. Kartica je

predstavljena 2020. godine, a do sada ih je ukupno izdano više od 4.700 s ukupnim prijenosom sredstava od gotovo 4,5 milijuna eura.

Valamar će ujedno svoje najbolje zaposlenike nagraditi dodjelom Hrvatske turističke kartice u okviru tradicionalnog Godišnjeg okupljanja u prosincu ove godine u kojoj Valamar obilježava 70. godišnjicu poslovanja.

“Pozdravljamo projekt CRO kartice u cilju daljnjeg razvoja domaćeg turizma ali i kao izvrstan oblik ulaganja u zadovoljstvo zaposlenika na čemu u Valamaru kontinuirano radimo. Vjerujemo da će se brojni partneri Valamara uključiti u ovu inicijativu te nagraditi svoje zaposlenike CRO karticom, a Valamar im pri tome osigurava i dodatne popuste u okviru Valamar Family & Friends programa“, istaknula je **Ines Damjanić, potpredsjednica za ljudske potencijale u Valamaru.**

Zaposlenici Valamara, i drugi korisnici, CRO karticom mogu plaćati u svim ugostiteljskim objektima te u objektima koji pružaju usluge smještaja – hoteli, kampovi, pansioni, privatni iznajmljivači. Jedini uvjet za korištenje CRO Kartice je da pružatelji usluga posjeduju POS aparat te prihvaćaju plaćanje platnim karticama tako da svi pružatelji turističkih usluga mogu primiti uplatu putem CRO kartice.

Svi korisnici CRO kartice mogu ostvariti i popuste prilikom plaćanja na određenim lokacijama, a popisi aktualnih pogodnosti i popusta dostupni su na stranici www.hrvatskaturistickakartica.hr. Zaposlenici Valamarovih partnera koji će od svog poslodavca dobiti CRO karticu realizirat će veće popuste u okviru Valamar Family & Friends programa, a pojedinci će dobiti prilikom ulaska u program.

GiO broj 77-78

Ožujak, 2024.

